

Lajinkehittämistyö:

ALUEELLISEN PELAAJAPOLUN STRATEGISET VALINNAT – ESIMERKKEINÄ PIRKANMAAN JA KESKI-SUOMEN MALLIT

Antti Kuusisto

PLVT 11

Pesäpallon lajivalmentajatutkinto

30.03.2018

SISÄLTÖ

1. JOHDANTO	2
2. URHEILIJAN URAPOLKU	5
a. Suuntana Superpesis -pelaajapolku	7
i. Asennoituminen tekemiseen	7
ii. Peli	8
iii. Vastuullinen toimija	9
3. PIRKANMAAN PELAAJAPOLKU	11
a. Yhteistyön alkuvaiheet – kuoleman porteilta mestaruuteen	11
b. Alueellisen urheiluakatemiatoiminnan synnyttäminen	14
c. Suurimmat haasteet rakennusvaiheessa	15
d. Yhteistyön hyödyt lähiseuroille	17
e. Miesten huippupesäpalloilu Pirkanmaalla	18
f. Toiminnan tukijalat	20
4. KESKI-SUOMEN PELAAJAPOLKU	23
a. Pesiskoulu ja Junnupesisliiga	24
b. Uusien toimijoiden rekrytointi	26
c. Urheiluakatemiatoiminta Keski-Suomen alueella	27
5. POHDINTA	29
6. LÄHTEET	41

1. JOHDANTO

Kaudella 1998 Koskenkorvan Urheilijat nousi moninaisten vaiheiden jälkeen miesten Superpesikseen. Nousu oli yksi iso askelma kohti niitä unelmia ja tavoitteita, joita seuran voimahahmo Antti Alho oli aikoinaan omassa mielessään suunnitellut. Antin äkillinen poismeno viime vuoden keväällä oli raskas uutinen varmasti kaikille pesäpalloa seuraaville. Alho jätti jälkeensä valtavan hienon perinnön tuleville polville luomansa pesäpallimperiumin muodossa. Nyt meidän tulevien polvien tulee huolehtia, että seura pysyy elinvoimaisena myös tulevaisuudessa ja mahdollisesti nousee siihen kukoistukseen, mitä Antti Alho oli aikoinaan visioinut. Näistä lähtökohdista valitsin oman lajinkehittämistyön aiheeni. Huoli oman kotiseuran tulevaisuudesta ja myös vahva visio uudesta alusta Koskenkorvalla innoittivat itseäni suuresti tässä työssä. Tuleva superpesiskausi 2018 tulee olemaan Koskenkorvan Urheilijoiden sekä allekirjoittaneen kahdeskymmenes pääsarjatasovuosi. Pääsin kaudella 1998 juhlimaan Kossun nousua superpesikseen 17-vuotiaana ja nyt saan olla päättämässä tätä upeaa matkaa omassa kotiseurassani. Matka lähtöpisteestä maaliin on sisältänyt ikimuistoisia välipysäkkejä Seinäjoella, Nurmossa ja erityisesti Vimpelissä. Paljon hienoja muistoja ja hienoja ihmisiä mahtuu tälle matkalle. Kiitollinen saan olla, kun olen saanut tehdä näin pitkään jotain, josta oikeasti nautin suunnattomasti. Kiitos kaikille!

Tämän lajinkehittämistyön myötä haluan tuoda oman näkemykseni ja kokemukseni kansallispelimme elinvoimaisuuden lisäämiseksi tulevaisuudessa. Huoli seurojen tilanteesta on varmasti muillakin kuin minulla iso. Mikko Kuosmanen kiteytti asian melko lailla täydellisesti yhdellä PLVT:n lähijaksolla: ”Tulevaisuudessa seurat, jotka ottavat ison veturin roolin alueellisesti, tulevat olemaan elinvoimaisia.” Näinhän se tulee olemaan ehdottomasti. Seurojen tulisi suunnitella toimintaansa pidemmällä aikajänteellä, jotta seurat oikeasti pääsisivät kehittymään. Nykyään tuntuu olevan hyvin yleistä, että toimintaa mietitään tasan vuosi kerrallaan. Seurojen tulisi rohkeasti piirtää tulevaisuuden visiot näkyviin ja asettaa asteittain kovenivia tavoitteita toiminnalleen. Pesäpalloliiton seurakehittäjät ovat aivan loistavia apuja näiden pidempien seurastrategioiden laatimisessa. Miltä seuramme näyttää viiden - kymmenen vuoden kuluttua? Mitä haluamme saavuttaa seurana seuraavan kolmen vuoden sisällä? Hyviä kysymyksiä, joihin kannattaa seuroissa lähteä etsimään vastauksia.

Pesäpallo on aina ollut elinvoimainen maakunnissa ja erityisen pienetkin paikkakunnat ovat nousseet koko pesäpalloväen tietoisuuteen laadukkaan pelaajatuotannon tai menestyvän seuran ansiosta. Monilla paikkakunnilla tehdään jo nyt paljon näkyvää ja tuottoisaa yhteistyötä lähiseurojen kesken. Pirkanmaan alueen sekä Keski-Suomen mallit tulevat olemaan tässä työssäni niitä, joiden kautta tulen esittelemään alueellisen pelaajapolun rakentumista tiiviin lähiseurayhteistyön kautta. Kun ensimmäisen kerran näin strategiakaavion tästä Pirkanmaan alueen -mallista, niin totesin vaan itselleni, että näinhän sen pitää olla! Antikaisen Juha on tehnyt Pirkanmaan alueen pesäpallolle ja myös koko pesäpalloliikkeelle todella kovan

palveluksen. Hautalan Perttu vastaavasti on aloittanut seurakehittäjän roolissa viemään Keski-suomalaisista pesäpalloa eteenpäin yhteistyön kautta. Molemmista maakunnissa prosessia on lähdetty rakentamaan hyvin erilaisista lähtökohdista, joten oli äärimmäisen mielenkiintoista lähteä kokoamaan prosessien johtavia ajatuksia yhteen ja yrittää löytää niistä mahdollisesti punaista lankaa.

Liian moni seura tukahtuu siihen, että yritetään tehdä laadukasta juniorityötä vain oman kunnan rajojen sisällä. Pelaajia ei vaan sitten millään tahdo riittää pienimillä paikkakunnilla siihen, että saataisiin joukkueita kasaan mahdollisesti jokaiseen ikäluokkaan. Sen lisäksi, että pelaajamassaa on niukasti, niin monilla paikkakunnilla on paljon muitakin lajeja tarjoamassa omaa toimintaansa vaihtoehtoksi harrastamiselle. Yleensä näissä tilanteissa lapset/vanhemmat valitsevat sen harrastuksen, jossa on tarjolla laadukkainta valmennusta. Ainakin itselleni kahden lapsen isänä on tärkeää, että lasteni harrastuksissa on laatu kohdillaan ja osaavat valmentajat ohjaamassa harjoituksia/pelejä. ”Keskinkertaisuus on yhtä lähellä pohjasakkaa kuin huippua” – totesi eräs turkulainen jääkiekkovaikuttajakin osuvasti. Itselleni keskinkertaisuus on ollut aina kryptooniittia, jota olen kaikilla mahdollisilla tavoilla vältellyt. En siedä keskinkertaisuutta itseltäni enkä muiltakaan, joiden kanssa toimin. Miksi ylipäänsä tehdä mitään, jos ei pyri tekemään asioita kunnolla?

Vastaus ja lääke edellisen kappaleen ahdistukseen voisi olla se, että laajennetaan seuran sisällä näkökenttää ja nähdään naapuriseuroissa mahdollisuus sen sijaan, että nähtäisiin heidät vastustajina tai uhkina. Kun yhteistyöesityksen valmistelee huolella, niin uskon, että naapuriseurat saavat omalle toiminnalleen piristysruiskeen ja lähtevät yhteistyöhön innolla mukaan. Haluaisin oikeasti nähdä vaikkapa nyt Koskenkorvalla sen, että Kossu ottaisi alueellisesti tämän vahvan veturin roolin ja lähtisi tekemään yhteistyötä lähiseurojensa kanssa. Pelaajapolun rakentaminen pelkästään oman seuran sisälle ei vaikkapa nyt juuri Kossun tapauksessa ole järkevää. Ehdottomasti pitää rakentaa alueelliset pelaajapolut Ilmajoen alueelle niin tyttö -kuin poikajunioreillekin. Kossuun on kautta aikojen tullut pelaajia lähikuntien alueelta ja näille pelaajien juurille pitää antaa tässä kuviossa isosti näkyvyyttä. Se että Yli-Hirvelän Veli-Pekka on Kauhajoelta kotoisin, niin onhan se kova juttu kauhajokisille pesisjunioreille, kun asia vaan tehdään niille tietäväksi.

Kotiseurarakkaudesta tulen esittelemään työssäni yhden vaihtoehdon Ilmajokisen pesäpallon suunnasta. Tässä mallissa yhteistyö on kaiken toiminnan ydin. Sooloilemalla ei joukkuepeleissäkään ole koskaan saavutettu kuin pikavoittoja, jos niitäkään. Uskon, että tämän työn pohjalta mikä tahansa seura voi halutessaan soveltaa oleellisen tiedon oman seuransa kehittämisen tueksi. Fiksuimmat seuraihmiset näkevät tässä yhteistyössä myös paljon synergiaetuja seuran markkinoinnin kehittämisessä ja talousalueen kasvattamisessa. Lähialueen yritysten on hyvin perusteltua lähteä tukemaan toimintaa, joka edesauttaa oman kunnan sisällä laadukkaan pesäpallotoiminnan järjestämistä. Kun seurojen ruohonjuuritaso on

kunnossa ja alueellinen pelaajapolku selkeänä kuvattuna, on helpompi pyörittää myös huipputason toimintaa superpesiksessä. Tulevaisuudessa seurojen omavaraisuus pelaajatuotannossa tulee entistä korostuneempaan asemaan, jos halutaan pelata pitkäjänteisesti kovalla tasolla.

Huippu-urheilun muutostyö kiteytyy kolmeen ydinkohtaan: 1. Urheilija lähipiireineen keskiössä, 2. Osaamista on kehitettävä ja vietävä käytännön valmennukseen paikallisesti ja valtakunnallisesti ja 3. Yhteistyötä kaikilla tasoilla on vahvistettava. (Huippu-urheilun muutostyö, KIHU 2011.) Nämä kolme ydintä ovat nykypäivän seuratyössä oleelliset työkalut sille, että toiminnasta saadaan laadukasta ja sitä kautta luodaan urheilijoille maaperä, josta voidaan ponkaista kansallispelimme huipulle. Antoisia lukuhetkiä!

2. URHEILIJAN URAPOLKU

Suomalaisen huippu-urheilun yleisissä linjauksissa on viimeisten vuosien aikana toiminnan keskipisteeksi nostettu urheilija. Huippu-urheilun muutostyön tuloksena syntyneen Urheilijan polun ajatuksena on auttaa toimijoita hahmottamaan urheilijan uran kokonaisuutena sekä tunnistamaan urheilijan kehittymiseen vaadittavat tekijät polun eri vaiheissa. (Huippu-urheilun muutostyö, KIHU 2011.) Urheilijoiden urissa näyttävät toistuvan tietyt samat asiat, kun tarkastellaan esimerkiksi harjoittelua, suhtautumista urheiluun tai urheilijan sosiaalista ympäristöä. Näitä kaikille urille yhteisiä nimittäjiä ruvettiin jäljittämään lapsuusvaiheen asiantuntijatyössä, jossa päädyttiin kuvaamaan neljää Urheilijan polun lapsuusvaiheen laatutekijää sekä niitä tukevaa toimintaympäristöä (Kuvio 1). Tässä asiantuntijatyössä valintavaiheeksi on määritelty ikävuodet 13-19. (Tavoitteena urheilijan hyvä päivä, KIHU 2014.)

Kuvio 1. Lasten liikunnan laatutekijät (Valo).

Suomalaisen urheilun kannalta oleellista on, että mahdollisimman moni lapsi innostuu urheilusta ja että hänelle syntyy riittävät eväät urheilijaksi kasvamiseen. Lapsuusvaiheen keskeisimmät laadulliset tavoitteet ovat innostus urheiluun, monipuoliset liikuntataidot, hyvä fyysinen harjoitettavuus ja urheilullinen elämäntapa. Urheilijan polulla valintavaihe sijoittuu lapsuusvaiheen ja huippuvaiheen väliin. Valintavaiheessa lapsuusvaiheen laatutekijät muuttuvat huippuvaiheen menestystekijöiksi: Innostus kasvaa

intohimoksi, monipuolisista liikuntataidoista jalostuvat vahvat lajitaidot, hyvä harjoitettavuus tarkentuu systemaattiseksi harjoitteluksi ja urheilullisesta elämäntavasta syntyy terve urheilija. Kuviossa 2 on esitetty Urheilijan polun laatu- ja menestystekijät sekä niiden kehittämistä tukevat tekijät: toimintaympäristö ja valmennus-osaaminen. (Tavoitteena urheilijan hyvä päivä, KIHU 2014.)

Kuvio 2. Urheilijan polun laatu -ja menestystekijät

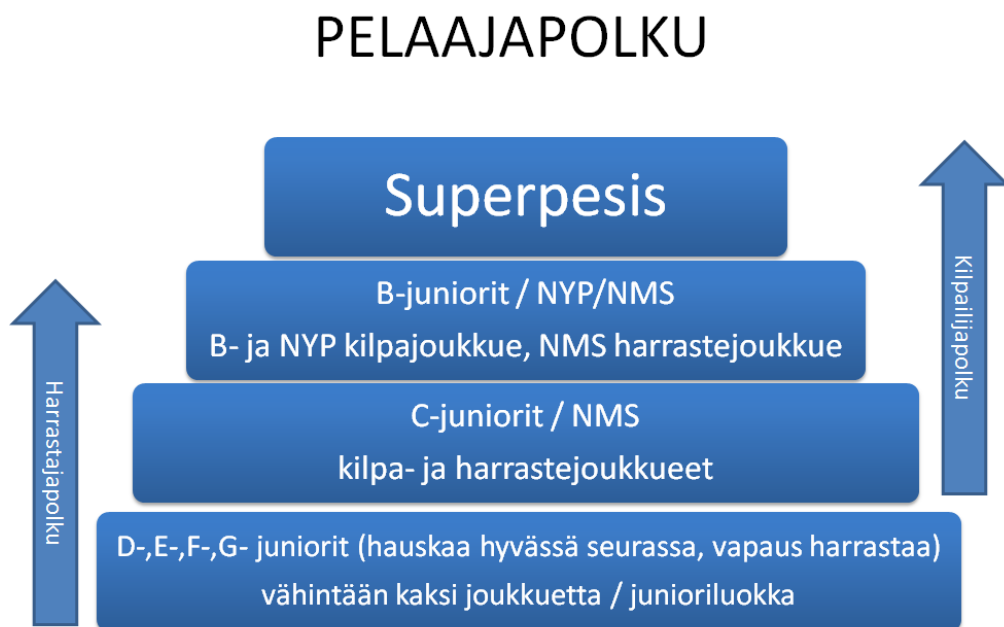
Miten innostus muutetaan intohimoksi? Ainoastaan oma innostus ja halu kehittyä mahdollistavat huippu-urheilijaksi kasvamisen. Innostumista, sisäistä motivaatiota tuetaan mahdollistamalla urheilussa kokemus omasta pätevyydestä, autonomiasta ja yhteenkuuluvuudesta. Urheilijalla tulee olla omaan tasoonsa nähden tarpeeksi haastavaa tekemistä ja mahdollisuus vaikuttaa itseään koskeviin asioihin ja tunne siitä, että on osa yhteisöä (seura, ryhmä joukkue ja niin edelleen). Innostavan ilmapiirin luominen on urheilussa toimivien päätehtävä. (Tavoitteena urheilijan hyvä päivä, KIHU 2014.)

Valintavaiheessa nuorten motivaatio urheiluun eriytyy: toiset lähtevät tavoittelemaan huippua ja toiset valitsevat toisenlaisen tavan liikkua, tai toisen elämäntavaksi johon haluavat panostaa. Urheilijanpolulla nuorta urheilijaa motivoi liikkumisen ja harrastamisen lisäksi yhä enemmän itsensä kehittäminen. Valintavaiheessa myös kilpailemisesta ja siinä menestymisestä tulee entistä enemmän

harjoittelumotivaatiota ylläpitävää. Intohimo ei kuitenkaan voi rakentua vain menestymisen varaan. (Tavoitteena urheilijan hyvä päivä, KIHU 2014.)

a. Suuntana Superpesis -pelaajapolku

KIHU:n huippu-urheilun muutosryhmän raportissa [urapolulla kuvataan](#) huipulle tähtäävän urheilijan matkaa kohti maailman huippua. Urheilijan polku antaa päälinjat kaikelle toiminnalle. Kaikki yksilöt luonnollisesti kulkevat polkua yksilöllisten taipumustensa ja harjoitustaustansa mukaisesti. Urheilijapolku kuvaa konkreettisesti mitä taitoja opetetaan ja mitä painotetaan urapolun eri vaiheissa. Polku luo myös kuvaa eri toimijoiden rooleista ja yhteistyötarpeista. Samalla se taustoittaa ja ottaa kantaa ratkaisuihin, joita urheilijan olisi tarkoituksenmukaista tehdä esimerkiksi juuri opiskelun ja urheilun yhteensovittamisessa. Myös harjoitusmäärät on kirjattuna selkeästi eri ikävaiheiden kohdille. Huippu-urheilun muutosryhmän vuonna 2011 lajiliittojen kanssa alkanut Urheilijan Polkujen kehittämistyön tuloksena pesäpalloon valmistui oma [Suuntana superpesis -pelaajapolku](#). Suuntana superpesis -pelaajapolku sisältää kolme eri kokonaisuutta; ASENNOITUMINEN TEKEMISEEN, PELI JA VASTUULLINEN TOIMIJA.

Kuvio 3. Suuntana superpesis - pelaajapolku

i. Asennoituminen tekemiseen

Harrastusten ja tässä tapauksessa pesäpalloliikkeen yhtenä tavoitteena on tukea koulujen ja muiden toimijoiden kanssa lasten ja nuorten kasvua. Pesäpallon kasvatuksellisiin arvoihin kuuluu jokaisen lapsen ja nuoren yksilöllisyyden ja tasavertaisen kohtelun korostaminen. Jokaisella on oikeus huomioon, opastukseen ja kannustukseen. Tavoitteena on kasvattaa lapsista ja nuorista vastuullisia, oikeudenmukaisia, terveen itsetunnon sekä itseluottamuksen omaavia ja toisia kunnioittavia pesäpalloilijoita. Pesäpallon Suuntana

Superpesis -pelaajapolulla merkittävänä nähdään se, että lapset ja nuoret saadaan innostettua onnistumisten kautta osaksi yhteisöä. Pesäpallossa ajatellaan, että nuori on hyvä jossain, koska hänellä on tietoa ja taitoa. Roolia on tarjolla pelaajana, kirjurina, valmentajana, selostajana, lipunmyyjänä, tuomarina tai puheenjohtajana. Aivan kuten elämä itsessään, on pesäpallon pelaaminen jatkuvaa ratkaisujen tekemistä. Ratkaisujen tekeminen vaatii rohkeutta valita ja tehdä ratkaisuja vaihtuvien tilanteiden mukaisesti.

Hyvänä tavoitteena voidaan pesäpallojuniorin kohdalla pitää pesiskärpäsen puremaa, jonka seuraamukset on kuvattu osuvasti pesäpallon pelaajapolkuun:

- kun harjoittelen innokkaasti myös vapaa-ajallani
- käyn säännöllisesti harjoituksissa
- kerron omista kokemuksistani oma-aloitteisesti
- osallistun touhuamiseen
 - ehdotan minun suosikkileikkejä, -harjoitteita tai -pelejä
 - olen vapaaehtoinen pieniin näyttötehtäviin
 - touhuan ohjeiden mukaisesti
- käyn katsomassa pesispelejä

Heti alusta on tärkeää opettaa lapsille ja nuorille lajiin liittyvät perustaidot (kiinniottaminen, heittäminen, lyöminen, syöttäminen, eteneminen). Pelitaidoista havainnointi -ja päätöksentekotaitoja tulee aloittaa opettamaan pelitilanteissa heti pesiskoululaisesta lähtien. Pesäpallon yksi isoin viehätys on joukkueena toimimisessa. Ymmärrystä sosiaalisten taitojen ja myönteisen ilmapiirin luomiseen kannattaa kasvattaa heti alkumetreistä alkaen, sillä hyvä ilmapiiri on isoin tekijä lajirakkauden syntymisessä ja säilymisessä. Lapsille ja nuorille tulee opettaa fysiikkaharjoittelun merkitys lajisuoritusten onnistumiseen ja niiden tehokkuuden lisäämiseen. Fysiikkaharjoittelulla on myös iso merkitys terveeksi urheilijaksi kasvamisessa. Kuten suomalaisen huippu-urheilun yleisissä linjauksissa on viimeisten vuosien aikana toiminnan keskipisteeksi nostettu urheilija, niin sama painotus löytyy myös pesäpallon pelaajapolulta. Yksilön luonteet ja kunnianhimon kohteet ovat yksilöllisiä ja jokainen juniori tulee kohdata hänen omista lähtökohdistaan. Tavoitteena on kasvattaa aktiivisia ja oma-aloitteisia toimijoita.

ii. Peli

Peli on tahtonut jäädä hieman paitsioon viime vuosien pesäpallovalmennuksessa -ja keskusteluissa. Pelaajien fysiikkaa ja ominaisuuksia on korostettu paljon (ehkä liikaa) ja peli itsessään ei ole päässyt kehittymään huipputasolle sille tasolle mitä se olisi eri painotuksilla voinut kehittyä. Suuntana Superpesis -pelaajapolku nostaa pelin yhdeksi kolmesta isosta kokonaisuudesta aivan syystä, onhan pesäpallo kuitenkin aina ollut peli. Pelissä pärjätään monilla ominaisuuksilla ja taidoilla. Nykypesäpallon huiput varsinkin

miesten puolella erottuvat edukseen lähestulkoon poikkeuksetta jonkin fyysisen huippuominaisuuden -tai ominaisuuksien avulla. Lähes aina lapset ja nuoret pyrkivät samaistumaan omiin esikuviinsa ja se saattaa tässä tapauksessa johtaa vääristymiin näitten junioripelaajien ajattelussa. Osaavien valmentajien tehtävänä on nostattaa peli siihen arvoon valmennettavien keskuudessa, mitä sen meidän lajissa kuuluukin olla. Lajipuolelle pitää pystyä kehittämään samanlaista mitattavuutta, kuin fysiikkapuolelle, jotta kehittymistä voidaan seurata ja se osaltaan toimii motivoivana tekijänä pesäpalloilijoiden arjessa. Meidän lajissa on myös muita lajeja hankalampaa luoda kilpailutilanteita pienpelien kautta harjoituksiin. Tätäkin kulttuuria ja tietotaitoa tulee jatkossa kehittää, jalostaa ja jakaa avoimesti, jotta meidän laji voi kehittyä.

Pelipuolella on tärkeää ohjata jo alusta alkaen lapsi ja nuori tekemään itse valintoja pelin sisällä. Merkkipelin seuraaminen ja sen ymmärtäminen on iso osa peliä. Lyöntivalintojen tekeminen merkin, etenijän ja tilanteen mukaan. Minne suuntaan merkkamattoman lyönnin ja miksi? Valitsenko kovan vai pienen lyönnin? Miten etenijänä autan pelinjohtajaa, lyöjää ja joukkuetta parhaalla mahdollisella tavalla? Paljon asioita, joita pitää oppia itse seuraamaan ja reagoimaan tilanteiden vaatimalla tavalla. Oikeanlaista reagoitua opitaan vaan pelaamalla paljon ja oikeanlaisen kohdennetun palautteen kautta. Ulkopelissä oleellista on oppia eri pelipaikkojen nimet, pelipaikkakohtaiset tehtävät sekä tietysti että miten mikäkin paikka palataan. Opitaan jo pienestä pitäen varmistamiset ja taittolinjojen tekemiset. Pesäpallon pelaajapolku kertoo erittäin yksityiskohtaisesti niin laji -kuin pelitaitojenkin vaatimuskriteereistä ikäluokittain. Pelin opettaminen etenee edellä kuvatuista yksinkertaisista pelisuorituksista kohti Superpesiksessä vaadittavia roolitettuja pelillisiä suorituksia, joissa vaikkapa juuri ulkopelissä kommunikaatio muiden pelaajien kanssa on keskeisessä asemassa onnistumisten saamisessa.

iii. Vastuullinen toimija

Vastuullisella toimijalla tässä tarkoitetaan seuratoimijaa, valmentajaa niin junioreita -kuin nuorisovalmennuksessa sekä vanhempaa. Seuratoimijan huoneentaululle on Suuntana Superpesis - pelaajapolulla kirjoitettu seuraavia kohtia:

1. Toteuttaa yhdessä laadittuja ja säännöllisesti arvioituja toimintaperiaatteita.
2. Varmistaa, että valmentajien / kouluttautuminen on tavoitteiden ja toimintaperiaatteiden mukaista.
3. Edesauttaa laadukasta harjoittelua fyysisen, psyykkisen ja sosiaalisen ympäristön näkökulmasta.
4. Tukee ja kannustaa toimijoita eri tehtäviin pesäpallon parissa, erityisesti pelien seuraamiseen.
5. Huomioi kaikissa toimenpiteissä itsetunnon ja sosiaalisten taitojen kehittymisen merkityksen elämää varten.
6. Palkitsee ja nostaa säännöllisesti esille tekijöitä, ei pelkästään voittajia.
7. Osaa iloita onnistumisista.

Vanhempien rooli on lajista riippumatta yleensä kiteytetty kolmen K-kirjaimen muotoon: kannusta, kuskaa ja kustanna. Pelaajapolku muistuttaa vanhempia hienosti siitä, että mitkä asiat ovat vanhemmuudessa oleellisia nuoren pesäpalloilijan arjessa. Riittävä uni ja lepo sekä terveellinen ravinto takaavat terveyden, joka on kaiken lähtökohta. Monesti tunnekuhuissa vanhemmilla unohtuu joustavan yhteistyön pelisäännöt valmentajien kanssa. Oman lapsen tekemisten lisäksi vanhempien on hyvä olla kiinnostunut myös joukkueesta kokonaisuutena ja mahdollisesti tukea ryhmän hyvää ilmapiiriä entisestään. Lapset kaipaavat hyviä esimerkkejä ja yleensä omat vanhemmat ovat isoimpia vaikuttimia tähän. Vanhempien oikeanlainen esimerkki tekemisen riemusta ja hyvän yhteishengen merkityksestä ovat lapselle ja nuorelle todella tärkeitä. Kaiken kannustuksen, kускаamisen ja kustantamisen lisäksi vanhemmilla monissa tapauksissa toivotaan osallistumista joukkueen järjestelytehtäviin esimerkiksi kirjurina, tuomarina, taulunpitäjänä, apuaikuisena ja niin edelleen.

Valmennuksen osuus on jaettu juniori -ja nuorisovalmennukseen. Koska nämä asiat on kirjattuna mielestäni niin hienoon muotoon, niin ne on hyvä saada näkyville tähän työhön. Piilo-opetussuunnitelmana tässä voisikin olla, että tämän työn lukija innostuisi tutustumaan myös tähän Suuntana Superpesis -pelaajapolkuun. Juniorivalmentajan huoneentaulu näyttää tältä:

1. Osaa innostaa pelien ja leikkien avulla lapsia pesäpallon pariin.
2. Suunnittelee ja toteuttaa monipuolisia harjoituksia, jotka huomioivat lapsen itseluottamuksen kehittymisen.
3. Ymmärtää onnistumisen merkityksen tärkeyden lajirakkauden syntymisessä.
4. Osaa opettaa lajin perustaitoja sekä luoda toimivia oppimisympäristöjä niiden harjoitteluun.
5. Nauttii peleistä ja osaa iloita onnistumisista.
6. Osaa opettaa lapsilähtöisesti pelitaitoja ja perustella ratkaisuja tulevaisuutta ajatellen.
7. Osaa antaa lapsille mielekkäitä kotitehtäviä taidon harjoitteluun tai pesäpallopelien katsomiseen liittyen.

Nuorisovalmennuspuolen huoneentaulu näyttää pelaajapolun mukaan tältä:

1. Ymmärtää itseluottamuksen merkityksen lajirakkauden kehittämisessä.
2. Osaa opettaa laji -ja pelitaitoja sekä luoda toimivia oppimisympäristöjä niiden harjoitteluun.
3. Ymmärtää, että pesis on peli. Täten painottaa kokonaisvaltaista yksilöllistä valmennusta osana joukkueen toimintaa.
4. Osaa luoda positiivisen ja tekemistä arvostavan joukkueilmapiirin.
5. Ymmärtää millainen on intohimoinen urheilija ja hänen arvomaailmansa. Edistää toiminnallaan nuorten itsetuntemusta.
6. Nauttii peleistä ja osaa iloita onnistumisista.
7. Ohjaa pelaamisen lopettavia seuratoiminnan muihin tehtäviin.

3. PIRKANMAAN PELAAJAPOLKU

a. Yhteistyön alkuvaiheet - Kuoleman porteilta mestaruuteen

Vuosi taisi olla 2010. Naiset olivat tippumassa ykkösesiksestä ja miehet hävisivät kaikki pelinsä suomisarjassa edellisellä kaudella. Näiden lisäksi omia junioreita ei ollut ollenkaan. Tilanne oli se, että nyt kaikki loppuu tai asialle pitää tehdä jotain. Näillä sanoilla Juha Antikainen kuvaa Pirkanmaan pelaajapolun alkuvaiheita. Päätettiin lähteä yhdistämään asioita. Avainhenkilöitä prosessin alkumetreillä olivat silloinen Hämeenkyrön Räpsän puheenjohtaja Timo Mäkelä, joka oli hyvin uudistusmielinen pesäpallo -ja kunnallisvaikuttaja. Vanharannan Teemun Antikainen nostaa ylös siinä mielessä merkittävänä henkilönä, että hän oli vuonna 2005 perustanut Manse PP:n ja oli sitä kautta tamperelaisen pesäpallon lipunkantajia. Lisäksi projektin eri tehtävissä toimi Jouni Rosenberg, Marko Vulli, Vesa Ranta ja Markku Kannosoja. Toinen asia johti toiseen ja lopulta, kun Juha Antikaista pyydetiin mukaan, niin siinä kohtaa ruvettiin miettimään aktiivisesti, miten homma kannattaisi tehdä. Aluksi siis lähdettiin pohtimaan asioita vain naispesäpallon kehittämisen näkökulmasta, mutta hyvin nopeasti ymmärrettiin, ettei se tule riittämään mihinkään.

Lähdettiinkin tekemään töitä teemalla Parasta pesistä Pirkanmaalla. Tässä kuviossa ei lähdetty korostamaan mitään yksittäistä paikkakuntaa, vaan otettiin koko maakunta toimialueeksi, Antikainen jatkaa. Strategia muotoutui pikkuhiljaa prosessin aikana ja ensimmäistä kertaa se kirjoitettiin paperille vuonna 2012. Alun perin prosessissa oli vain kaksi seuraa, eli Hämeenkyrön Räpsä ja Tampereen Manse PP. Vuosien varrella lähiseuroja on saatu kuvioon lisää ja toiminta on saatu strategian mukaisesti koko maakunnan kattavaksi (Kuvio 5.). Antikaisen työskentely Varalan urheiluopistolla oli tuonut hänelle paljon tietämystä muiden lajien toimintamalleista -ja kulttuureista. Tarvittavat palaset toiminnan rakentamiseen olivat siis tiedossa ja tämän tiedon johdattamana projektia alettiin viemään eteenpäin.

Urheilullinen puoli on ollut alusta alkaen toiminnan kärkenä Pirkanmaan pelaajapolun rakentamisessa. Isona unelmana Pirkanmaan pelaajapolun rakentamisessa Antikainen työryhmineen piti, että toiminnasta saataisiin pysyvää ja että saataisiin luotua sellainen malli, johon pystytään luottamaan kilpailullisesta tuloksesta huolimatta. Kun toimintamalli on kunnossa, niin se poikii mahdollisesti lisää urheilullista menestystä tai sekään ei haittaa, jos välillä on haastavampaa. Tärkeää on, että systeemi on toimiva ja siihen voidaan luottaa. Tarkoituksena on tuottaa omia pelaajia lähiseurojen kanssa, kehittää alueelle muuttavia pelaajia laadukkaan valmennuksen avulla sekä luoda toimintaympäristö kaikille harrastaja- ja urheilijaryhmille.

KUVIO 4. Hyvä ja selkeä strategia on ehdottomasti Pirkanmaan pelaajapolun suurimpia vahvuuksia. Sen avulla on pystytty selättämään monia vaikeita hetkiä prosessin aikana ja osoittamaan lähiseuroille heidän tärkeä tehtävänsä hyvin konkreettisesti. Tärkeää on myös antaa arvostusta seurojen hyvälle strategian mukaiselle työlle.

Tärkeänä koettiin ja koetaan edelleen, että tietyt sanat nousevat toiminnasta ylös jatkuvasti, kuten yhteisöllisyys, positiivisuus, toisen tukeminen ja huippu-urheilu, Antikainen linjaa. Ulospäin haluttiin antaa tietynlainen kuva: positiivisuus. Se saatiin välitettyä ihmisille Tervon Jannen loistavien sometaitojen ansiosta. Onnistunut some-viestintä loi ympärillemme buumin. Tekeminen pohjautui seuran arvoihin ja se tuotiin näkyväksi ihmisille. Pelissä käyneiltä ihmisiltä saamamme palautteen mukaan olemme onnistuneet luomaan samankaltaisen tunnelman myös ottelutapahtumiin. Tämä positiivisuus vetää ihmisiä lajin pariin.

Huippu-urheilun keskittymäksi tässä mallissa muodostui Tampere talousalueen ja opiskelu- sekä työpaikkojen vuoksi. Projektin alkumetreillä se oli kuitenkin haaste, sillä silloin huippupesäpallolla oli Hämeenkyrössä. Ei haluttu, että Hämeenkyrössä tulisi se tunne, että he ovat tässä hommassa mukana vain sen takia, että saataisiin joukkue heiltä siirtymään Tampereelle. Se ei ollut missään nimessä se tarkoitus, mutta huippu-urheilutoiminnalla ei nähty elinvoimaisuutta Hämeenkyrössä pitkällä tähtäimellä kenenkään toimesta. Edelleen tämä alkutaipaleen ristiriitaisuus nousee esiin alueen pesäpallopuheissa, Antikainen toteaa.

Ensimmäisenä projektin toimintavuotena Rannan Vesa toimi naisten joukkueen pelinjohtajana ja Antikaisen vastuulla oli samaisen joukkueen valmennus. Mäkelän Timon hoiti varainhankinnan. Varalan Urheiluopiston

kautta Antikaisen tehtäväksi tuli pohtia, miten eri toimijapolut saadaan menemään eteenpäin. Silloin Antikaisen rooli alkoi kasvaa. Samoihin aikoihin Antikainen sai avattua puheyhteyden Pesäpalloliittoon ja koki tulevansa kuulluksi. Silloin alettiin liittotasolla keskustelemaan muidenkin valmennuskeskusten (Kuortane, Varala, Tanhuvaara) ottamisesta mukaan pesäpallon keskittymiksi Vuokatin lisäksi sekä pesäpallon tulevaisuuden strategiasta. Antikainen oli mukana miettimässä näitä valmennuskeskuksia ja tärkeää oli saada Varala yhdeksi niistä. Jälkeenpäin Antikainen on hämmästellyt nopeaa ajautumistaan ”liiton mieheksi”, vaikka näytöt hänen omien sanojensa mukaan olivat tuohon aikaan vielä ohuet.

Antikainen on äärimmäisen tyytyväinen siihen, miten Pesäpalloliitto ja Hämeen Pesis suhtautuivat asiaan. Hämeen pesiksessä hommia edesauttoi se, että siellä oli johtokunnassa puheenjohtajana uudistusmielinen Jukka Laitinen ja Mäkelän Timo, joka oli myös Hämeenkyrön Räpsän puheenjohtaja. Tärkeää on se, että kun on eri toimijoita niin, jokaisessa johtokunnassa on sellaiset ihmiset, jotka ovat ostaneet strategian. Homma hankaloituu valtavasti, jos johtokunta ei ole asian takana. Tässä asiassa onnistuttiin siis todella hyvin. Sitten, kun vielä Hämeen Pesiksellä oli jonkin verran rahaa, niin sitä pystyttiin käyttämään hyväksi eri paikkoihin suoraan toiminnan kehittämiseen tai tekijöiden palkkaamiseen, Antikainen sanoo tyytyväisenä.

Aluksi oli siis vain kaksi seuraa, jotka lähtivät tekemään yhteistyötä: Hämeenkyrö ja Tampere. Hämeenkyrössä oli pesäpallolle parempi toimintaympäristö ja paremmat harjoitteluolosuhteet. Vaikka suurin osa pelaajista asui Tampereella, niin he ajoivat 35 km Hämeenkyröön harjoittelemaan. Harjoittelu siellä oli ilmaista ja treenihalli hyvätasoinen pesäpallon harjoitteluun. Eli aluksi kaikki toiminta oli Hämeenkyrö painotteista. Kaksi ensimmäistä kautta pelattiin Hämeenkyrön Räpsä nimellä. Seuraavana askelmana strategiassa oli se, että huippupesäpallotoimintaa piti siirtää vähän enemmän Tampereelle. Päätettiin pelata pelit puoliksi Tampereen ja Hämeenkyrön välillä. Seuran edustusjoukkueen nimi myös vaihdettiin tässä kohtaa Mansen Räpsäksi. Naiset nousivat kauden 2012 jälkeen superpesikseen. Ensimmäiset kaksi vuotta pelattiin vielä yhdistelmänimellä, jonka jälkeen nimi vaihtui Manse PP:ksi. Samalla myös sarjapaikka siirtyi Manse PP ry:n alle. Naisten roolia korostettiin kuviossa sen takia, koska se oli huippu-urheilun näkyvä tukijalka. Sen avulla pystyttiin todistamaan, että pesäpallo on huippu-urheilua. Naiset ansaitsivat vasta kauden 2017 mestaruudellaan aseman Tamperelaisessa urheilukartassa, Antikainen lataa lopuksi.

KUVA 1. Manse PP teki suomalaista pesäpallohistoriaa voittamalla naisten Superpesiksen Suomen mestaruuden 2017. Mestaruus on joukkueelle ensimmäinen, ja tamperelaisille ensimmäinen 33 vuoteen (16.09.2017, [Aamulehti](#)).

b. Alueellisen urheiluakatemiatoiminnan synnyttäminen

Hämeenkyrön rooli tässä maakunnallisen pelaajapolun syntymisessä on ollut todella merkittävä. Ilman heidän laadukasta pelaajatuotantoaan ja huippupesäpallotoimintaansa ei oltaisi nyt tässä tilanteessa, Antikainen painottaa. Vastavuoroisuuden nimissä alettiin miettimään, mitä Hämeenkyrölle voitaisiin antaa ja sitä kautta vahvistaa entisestään heidän rooliaan laadukkaana pelaajien kasvattajana. Mäkelän Timo oli Hämeenkyrön kunnassa iso tekijä ja toimi koulurehtorina. Mäkelän kautta alettiin miettimään akatemiakuvion aloittamista Hämeenkyrössä. Aluksi yhdistävänä toimijana oli Hämeen pesis, joka maksoi ensimmäiset vuodet akatemian valmentajan Hämeenkyröön. Parin toimintavuoden jälkeen Hämeenkyrön kunta ymmärsi järjestelmän järkevyyden (mm. oppilasmäärän vuoksi) ja palkkaus siirtyi heidän hoidettavakseen. Valmennustunnit tulivat osaavan liikunnanopettajan vastuulle osana muuta hänen työtään. Valmennus on Hämeenkyrössä pääsääntöisesti monilajivalmennusta, mutta akatemian valmentajat käyvät säännöllisesti vetämässä siellä tietyt harjoitukset lajipuolella.

Toisen toimintavuoden jälkeen kuvioon tuli Ruovesi, jossa oli kohtalainen edustusjoukkue ja erinomainen juniorityö, joista muutama pelasikin 2017 vuoden mestarijoukkueessa. Tittosen Tarja oli vahva vaikuttaja

Ruoveden Pirkkojen seurassa, jonka kautta aukeni puheyhteys seuran puheenjohtaja Ringin Paulaan. Hän oli Ruoveden Pirkkojen todellinen dynamo, jonka kanssa Antikainen alkoi miettiä akatemiakuviota koulupuolen kautta. Ruoveden sivistystoimenjohtaja oli hyvin vastaanottavainen ja akatemiakuvio saatiin suhteellisen kivuttomasti pystyyn. Hän näki akatemiakuvion heidän pienen lukion vetovoimaisuutta lisäävänä tekijänä, eli kyseessä oli perinteinen win-win -tilanne, josta molemmat saivat hyödyn. Juha auttoi Ruoveden kuntapuolta Leader-rahoitushakemuksen ja akatemiajärjestelmän kanssa.

Juha Antikainen puhuu vahvasti alueellisten akatemioiden puolesta, eikä niinkään ole akatemiatoiminnan keskittämisen puolella. Pienet paikallisetakatemiatoiminnat ovat rikkaus lajille. Pesäpallon vahvuus on maakunnissa ja on tärkeää, että nuori saa mahdollisuuden kehittyä pesäpallossa omalla kotiseudullaan sen sijaan, että joutuisi jo toiselle asteelle siirtyessään muuttamaan mahdollisesti kauaskin kotoa. Pirkanmaan alueella yhteistä tietotaitoa on saatu leviämään lähiseuroihin yhteisten työntekijöiden kautta. Naisten edustusjoukkueen valmentaja/pelinjohtaja Jarkko Pokelan sekä yhteisen junioripäällikön toimesta harjoituksia on käyty vetämässä koko maakunnan alueella.

c. Suurimmat haasteet rakennusvaiheessa

Toiminnan isoin haavoittuvuus on siinä, että homma on liikaa kiinni yksittäisistä hyvistä toimijoista, Antikainen aloittaa. Vuonna 2017 toimintaan saatiin mukaan lähiseurojen yhteinen junioripäällikkö, joka on ollut iso tekijä prosessin arjessa siitä alkaen. Nyt vuotta myöhemmin junioripäällikkömme Jiri Lepola lähtee Tampereen IceHearts -toimintaan mukaan ja sitä kautta yksi valtakunnan parhaista junioripäälliköistä lähtee pois toiminnastamme. Tampereen suurleiri kesällä 2018 oli ajateltu nimenomaan niin, että siitä saaduilla tuloilla olisi katettu junioripäällikön palkkaus kahdeksi vuodeksi. Nyt kuitenkin leirisopimus muuttui ja seurojen osuus pieneni noin 50 000 eurolla, joten suunnitelma sen suhteen meni täysin uusiksi. Junioripäällikön palkkaus pitäisi tulevaisuudessa sijoittaa junioreiden vuosimaksun sisään, mutta tämä vaihe on vasta alkutekijöissään. Ehkä näin jälkikäteen ajateltuna vaikkapa juuri junioripäällikön työnohjausta oli mietitty liian vähän. Työnantajia oli kolme ja siksi selkeän työkuvan rakentaminen oli hankalaa. Tulevaisuudessa tämä puoli laitetaan kuntoon alusta alkaen, niin työnkuva pysyy selkeänä, Antikainen sanoo.

Systeemi on tällä hetkellä hyvä, mutta Antikainen pelkää, että homma saattaa kaatua, vaikka jo syksyllä, jos seurat eivät koe saavansa yhteistyöstä mitään itselleen. Tärkeää on siis jatkuvasti miettiä mitä pystymme tarjoamaan yhteistyöseuroillemme. Tärkeää on, että heillä on selkeä visio omasta toiminnastaan ja he saavat myös arvostusta yhteisen strategian mukaisesta työstään.

Valmentajapolun kehittäminen on tulevaisuuden tärkeimpiä kehityskohteita. Tällä hetkellä valmentajapolku on aivan vaiheessa, Antikainen sanoo. Toiminnan alussa entiset pelaajat, jotka toimivat valmentajina tai pitkän linjan valmentajat eivät aina kokeneet tarpeelliseksi kouluttautua, joka on lievästi sanottuna ongelma. Muutamien onnistuneiden koulutusten myötä valmentajat ovat hoksanneet kouluttautumisen hyödyt. Nykymallissa koulutukset ovat uuden koulutusjärjestelmän intro-iltoja, eli valmentajakerhoja, jotka vetää mm. seurakehittäjä Perttu Hautala. Seurakehittäjien työnkuvaan kuuluu juuri tällaisten koulutusten pitäminen. Sisäinen valmentajapolku oli ajateltu lähteväksi junnupäällikön kautta. Henkilövaihdoksen vuoksi homma on täysin jäissä. Suunnitelmallisuus valmentajien etenemisessä ja kouluttamisessa on tulevaisuuden isoja tavoitteita Pirkanmaan alueella. Valmentajillakin pitää olla esimies, jolla pitää olla aikaa valmentajille.

Juha Antikainen nostaa yhdeksi isoimmaksi kompastuskiveksi tällaisessa yhteistyössä seurojen välisen kateuden. Ihmisillä on kova tarve puhua pahaa. Älyttömästi on ongelmia, pahaa oloa tai kateutta, jota halutaan lähteä levittämään. Tälle ”sonnalle” pitää olla parikin henkilöä, joka ottavat sen vastaan ja pysäyttävät sen. Näiden henkilöiden tulee kuunnella mikä se ongelma on oikeasti ja miettiä ratkaisukeskeisesti. Kateuden pystyy voittamaan hyvällä strategialla, josta voidaan osoittaa jokaiselle seuralle heidän roolinsa. Myös tärkeää on antaa arvostusta seurojen hyvälle strategian mukaiselle työlle. Hämeenkyrön tehtävä on kasvattaa pelaajia superpesikseen ja he myös pääsevät pelaamaan sinne. Samalla pystyvät tuomaan omalle paikkakunnalleen vaikkapa B-tyttöjen mitalin, joka taas on kasvattajapaikkakunnalle todella tärkeää. Ruovedelle on tärkeää antaa jotain tärkeää heidän pesäpallo- ja kuntayhteisönsä, mutta se ei saisi maksaa heille hirveästi. Ruovedelle pitää saada Antikaisen mukaan enemmän huippu-urheilua näkyväksi.

Jos ajassa voisi mennä taaksepäin ja tehdä jotain toisin, niin oleellisimpana asiana Antikainen mainitsee toiminnanjohtajuuden mahdollistamisen aikaisemmassa vaiheessa. Yksi ihminen pyörittäisi 2-3 seurassa taustatoimintaa ja sitten kun tehtäisiin päätös, että tuonne se Superpesisjoukkue tulee, niin sinne jyvitetäisiin enemmän tuota toiminnanjohtajuutta. Näin olisi aikaisemmin saatu rakennettua taloudellista pohjaa, joka on lähes kaikkien ongelmakohtien lähtökohta. Toiminnanjohtajuus on myös omanlaisensa haaste talkootekijöille. Nyt osa saattaa katsoa, ettei minun työpanosta varmaankaan enää tarvita toiminnanjohtajan myötä. Toivottavasti näin ei tule käymään, sillä jokaisen työpanosta tarvitaan nyt ja tulevaisuudessa, jotta koko strategia saataisiin täysivaltaisesti toimintaan, Antikainen sanoo.

Yhtä lailla kuin toiminnanjohtajan palkkaaminen aikaisemmassa vaiheessa niin myös junioripäällikkyyden Antikainen olisi näin jälkikäteen ajateltuna mahdollistanut aikaisemmin. Nyt junioripäällikkyyys alkoi vasta puolitoistavuotta sitten. Junioripäällikön rooli on iso nimenomaan niiden seurojen puolella, jotka tekevät laadukasta juniorityötä ja joista pelaajamassa löytyy. Jirin siirryttyä toisaalle Junioripäällikön paikalta,

Antikainen näkee luonnollisesti paljon haasteita. Monet tulevaisuuden kehitysaskeleet oli suunniteltu nimenomaan Junioripäällikön tehtävänkuvaan. Nyt nämä kaikki kehitysaskelmat polkevat paikallaan, kun uutta kokonaisvaltaista tekijää ei ole vielä rekrytoitu.

Myös seurojen välisen vuorovaikutuksen kohdalla on välillä ollut haasteita. Käytännössä sitä on ollut liian vähän, Antikainen sanoo. Seurojen ja joukkueiden johdossa ja taustoissa on usein vahvoja persoonia, joita saattaa olla hankala saada ymmärtämään kokonaiskuvaa, mikä olisi strategian mukaista ja kokonaisuuden kannalta parasta. Antikainen pitää merkityksellisenä, että kun palaveriin mennään, on tärkeää tietää, millaisen asian kanssa palaverista tullaan ulos. Eli mihin suuntaan keskustelua viedään ja miten ostetaan kaikki sen asian taakse. Puhutaan siis ohjattavuudesta ja sen lisäämisestä, Antikainen tähdentää.

Talous on seuratoiminnassa kuitenkin se, millä taataan laadukkaan arjen pyörittäminen ja hyvien toimijoiden palkkaaminen toimintaan. Aika monessa seurassa talouden kerääminen jää aika kapeille harteille ja usein niille samoille ihmisille, jotka tekevät seurassa jo niin paljon muutakin. Tässä on seuratoiminnan isoin sudenkuoppa, ja sillä tavalla ajaututaan hyvin pikaisesti burn out:iin. Talouspuolelle pitäisi saada jo alkuvaiheessa henkilö, joka lähtee viemään taloutta eteenpäin ja keräisi ympärilleen sellaista taustaporukkaa, joka olisi hommassa auttanut. Talouspuoli olisi hyvä jättää niiden asiaksi, jotka oikeasti siitä tietävät ja sen homman osaavat parhaiten. Ei auta, vaikka olisi kuinka intohimoinen pesisihminen, mutta jos ei osaa taloudenhoidon perusasioita, tulos on yleensä aika huono ja jopa surullinen. Tällaiset talouden taitajat, jotka saavat kerättyä ympärilleen toisia osaajia tuekseen talouden eteenpäinviemiseksi seurassa, ovat äärimmäisen tärkeitä. Johtokuntaan yritetään koko ajan saada sellaista porukkaa, joka ottaisi vastuuta varainhankinnasta ja sitoutuisivat toimintaan. Pari iltaa kuukaudessa olisi jo kova juttu jokaiselta, Antikainen sanoo.

Kuva strategiasta on edelleen Antikaisen sanojen mukaan illuusio. Juttu voi kaatua edelleen yhteen päätökseen hommaa vastaan. Nyt ollaan koko ajan sellaisessa stressitilassa, josta haluaisi pois. Vielä on siis matkaa siihen unelmaan, joka Pirkanmaan pelaajapolun alkuvaiheilla jo paperille kirjailtiin. Hommasta halutaan saada pysyvää ja mallista halutaan saada luotettava. Haluamme tuottaa pelaajia ja tarjota laadukasta harrastusta Pirkanmaan alueella. Haluamme tuottaa yhteisöllemme positiivisia kokemuksia lajin parissa ja tehdä huippu-urheilua.

d. Yhteistyön hyödyt lähiseuroille

Yksi iso osoitus lähiseuroille olisi Kouvolan mallin mukaisesti tietää jo vuotta aiemmin toukokuussa, että missä pelataan ja kuka valmentaa missäkin vuoden kuluttua. Tällä tavalla suunnitelmallisuus kasvaisi ja niin pelaajien kuin valmentajien olisi helppo sitoutua toimintaan. Alueellisen pelaajapolun myötä pienet

ikäluokat voivat yhdistää voimat ja pelata yhdessä. Pelaajapolun isoin hyöty alkuvaiheessa on ollut se, että ollaan saatu tehokkaammin huippupolon pelaajat eteenpäin etenkin tyttöpuolella ja viimeisen vuoden aikana poikapuolella, Antikainen sanoo. Tällä hetkellä meillä on kova onnistumisprosentti siinä, monestako hyvällä motivaatiolla varustetulla pelaajasta kehittyy superpesispelaaja edustusjoukkueiden valmennukseen liittyessä. Vuoden 2018 kehitysaskeleeksi on Pirkanmaalla kirjattuna tämä Kouvolan mallin mukaisen kuvion toteuttaminen. Aikaisempina vuosina on menty tulipaloja sammutellen, joka ei Antikaisen mukaan ole kestävä tapa toimia pitkällä aikajänteellä.

Taloudellisuus on toinen iso vahvuus tässä yhteistyömallissa Antikaisen mukaan. Tukihakemukset menevät hyvin läpi, kun ne haetaan monen paikan kanssa yhdessä. Pirkanmaalla pystytään tekemään sellaisia projekteja, joista oikeasti on hyötyä koko maakunnan alueella. Esimerkiksi 1,5 vuotta sitten tehtiin hakemus tuomaritoiminnan kehittämiseksi. Hakalan Anna oli tehnyt Varsinais-Suomessa samanlaisen alueellisen kehittämisen, että miten tuomareita kehitetään. Se oli tuottanut hyviä tuloksia. Ajatus oli viedä jokaiseen seuraan tuomarikoulutusta ja -rekrytointia, ja siihen oli olemassa hyvä suunnitelma. Ongelma tässä Pirkanmaan alueella oli se, ettei kukaan ottanut lopullista vastuuta hommasta. Tästä syystä tämä polku on Pirkanmaalla tällä hetkellä ihan jumissa ja tuomarimäärät eivät ole nousseet. Hyvä puoli tässä oli se, että vedettiin tällainen kehitysprojekti koko maakunnassa. Nyt vaan heikohko laatu esti hyvät tulokset.

”Manse PP on rakentanut uudenlaisen yhteistyöverkoston, jossa ylitetään seura- ja lajirajat, jotta nuorilla olisi mahdollisuus opiskella, harjoitella ja tulla maailman parhaiksi. Toiminnan avulla on rakennettu pelaajapolut, jotka mahdollistavat oman tason mukaisen mielekkään harrastamisen. Samalla on muodostunut kehittyvä laaja-alainen organisaatio, jossa urheilu- ja toimintatietämys jaetaan kaikkien osallistujien kesken. Urheilutoimintaa tukemaan on perustettu alueellisia ”akatemiaa”, johon yhteistyöhön on kutsuttu avoimesti muita lajeja. Tavoitteena on antaa mahdollisimman laadukasta valmennusta urheilijan omassa ympäristössä 2.asteen opiskelujen loppuun asti. Tämän jälkeen nuori on valmis siirtymään aikuisten sarjoihin ja toisaalta siviilielämässä jatko-opintoihin sekä vastuulliseen itsenäiseen elämään.” (Juha Antikainen, [Manse PP:n verkkosivuilla](#))

e. Miesten huippupesäpalloilu Pirkanmaalla

Tamperelaisen miespesäpallon historiaa tutkiessa ensimmäinen nousubuumi ajoittuu 1990-luvun alkuun. Vuonna 1991 seuran edeltäjä Mansen Pesäpallo teki ranskalaisen visiitin miesten Superpesiksessä. Silloista joukkuetta ei auttanut edes se, että oma nuoruuden idolini Jukka Kuusisto pelasi Tampereen väreissä. Tuon lisäksi Mansen Pesäpallo pelasi vuonna 1988 miesten Suomen cupin finaalisissa. Saman seuran naisjoukkue oli usein mitaleilla 1980-luvulla ja Suomen mestari vuonna 1984 ([Wikipedia](#), Manse PP).

2010-luvun miesten porukka oli pitkään kaveriporukka. Sotkamosta tulleiden Heikkisen Samin ja Tuikan Jarkon myötä miesten joukkueen ympärille tuli uudenlaista uskottavuutta. Mansen miesten porukassa oli paljon hyviä pelaajia, joilla oli keskenään todella hyvä joukkuehenki.

Poikapuolen pelaajapolku on lähtenyt Antikaisen mukaan liikkeelle vuonna 2015, eli huomattavasti myöhemmin kuin tyttöpuolella. Tampereella on ollut poikajunnuja Mansessa, Hämeenkyrössä pelkkiä tyttöjunnuja ja Ruovedellä on ollut periaatteessa molempia. Poikapuolen pelaajapolun yläpää on muodostunut kuitenkin vasta siis viimeisen kahden vuoden aikana seurayhteistyön kautta. Antikainen nimeää Paanasen Rasmuksen Tampereen ensimmäiseksi omaksi junioriksi, joka on tämän pelaajapolun kulkenut. Rasmuksen tapauksessa paljon kiitoksia menee hänen vanhemmilleen, jotka ovat jaksaneet kuskata poikaansa yhtenä kesänä Kankaanpäässä ja toisena Hyvinkäällä, kun Tampereelta ei joukkuetta hänelle ole löytynyt.

KUVA 2. Mansen Pesäpallo pelasi vuonna 1991 miesten Superpesiksessä. Kuvassa Juhani Julku näpyttää Vimpelin vedon lukkarin Timo Heimosen syötöstä. Taustalla Jukka Kuusisto seuraa tilanteen kehittymistä (Kuva Jukka Kuusiston arkistoista).

Miesten joukkue on pelannut hyvällä joukkueella jo useamman vuoden miesten Ykköspesistä ja he ovat monena syksynä kolkutelleet Superpesiksen portteja. On vain ajan kysymys, koska Tampereella pelataan myös miesten Superpesistä. Seuran strategian mukaisesti Manse PP Edustus ry perustettiin marraskuussa

2015. Tämä uusi yhdistys vastaa sekä naisten että miesten edustusjoukkueiden toiminnasta kokonaisuudessaan. Pirkanmaan pelaajapolun järjestelmä vaatii valovoimaiset edustusjoukkueet, jotka luovat nuorille selkeän kuvan, että juuri hänellä on mahdollisuus menestyä. Pelaajapolkujen päässä tulee olla pääsarjajoukkueet, jotka tunnistetaan koko alueen omaksi joukkueeksi. Manse PP:n naiset ovat jo saavuttaneet tämän aseman ja vakiinnuttaneet paikan naisten Superpesiksessä. Muutaman vuoden kehitystyö on nostanut miehetkin jo voiton päähän Superpesiksestä (Juha Antikainen, [Manse PP:n verkkosivuilla](#)).

f. Toiminnan tukijalat

JUNIORIPOLKU on tukijaloista ensimmäinen ja Antikaisen mukaan se oleellisin. Ilman junioreita ei ole tulevaisuutta huippupesäpallolle. Yhteisrahoituksella toimiva junioripäällikkö saatiin toimintaan 1,5 vuotta sitten, joka oli junioripolun kehittämisessä valtava kehitysaskel. Antikainen kertoi haastattelussa mielenkiintoisen tarinan onnistuneesta valmentajarekrytoinnista. Antikainen oli kutsunut entisiä, Tampereella asuvia huippupelaajia koolle saunaillan merkeissä. Tilaisuudessa esiteltiin Antikaisen toimesta, mitä ollaan lähdössä tekemään. Saunailla oli siis naamioitu valmentajarekrytointitapahtumaksi, joka onnistui yli odotusten. Reilusta parista kymmenestä saunojasta valmennustouhuun lähti peräti 15. Nämä valmentajat valmentavat nykyäänkin Manse PP:n juniorijoukkueita. Helimon Matin ja Savilahden Pirkan valmentama joukkue oli ensimmäisiä Tamperelaisia junnujoukkueita, jotka myös voittivat Sotkamon leirillä 2017 kultaa omassa sarjassaan.

TUKIJALAT

- **JUNIORIPOLKU**
 - Miten tehdään tulevaisuus
- **AKATEMIATOIMINTA JA VALMENNUSKESKUS**
 - Miten saadaan arvostus
- **HUIPPU-URHEILU**
 - Miten saadaan urheilijat
- **TAUSTATOIMINTA – Kaupunki ja talous**
 - Miten luodaan mahdollisuus
- **STRATEGIA - Illuusio tulevaisuudesta**

AKATEMIATOIMINTA JA VALMENNUSKESKUS ovat toiminnan keskiössä arvostuksen saamisessa. Tampereen urheiluakatemia on pesäpallopuolella profiloitunut korkea-asteelle. Antikaiselle on ollut tärkeää valmennuskeskusstrategian uudistuminen ja keskittämisen poistuminen tältä puolelta. Pirkanmaan pelaajapolussa ollaan lähdetty rakentamaan alueellisia akatemioita pesäpallo edellä, mutta silti akatemiatoiminta on suunnattu kaikille lajeille. Ruovedelle, Hämeenkyröön, Ikaalisiin ja Hämeenlinna/Janakkalaan perustetut akatemit ovat hyviä osoituksia tästä kehityksestä.

HUIPPU-URHEILU edellyttää HUIPPUVALMENNUSTA ja ainoastaan sen avulla voidaan saada huippu-urheilijat toimintaan mukaan. Tampereelle on rakennettu osaava valmennustiimi asiantuntijoineen, jotka ovat urheilijoiden käytettävissä ja apuna. Osaava valmennus osaa sitouttaa ja motivoida urheilijat, jotta joukkue kehittyisi mahdollisimman hyväksi ja osaisi pelata omiin vahvuuksiin perustuvaa parasta pesäpalloaan. Tampereella valmentaminen tapahtuu urheilija-keskeisesti, joten vanhanajan joukkueen valmentaminen on siirretty historiaan.

TAUSTATOIMINTA luo mahdollisuudet huippu-urheilun tekemiseen ja junioripolun vahvistamiseen. Oleellisia toimijoita tällä puolella ovat Pirkanmaan alue, Pesäpalloliitto, liikuntatoimet, taloudellinen taustaryhmä yritys ihmisineen sekä tietysti toiminnanjohtaja Inga Ängfors. Talkoolaisten ja puoliammattilaisten aktiivinen rekrytointi on seuratoiminnassa nykyäänkin todella isossa roolissa.

Yhdessä kaupungin, urheiluakatemia ja muiden lajien edustajien kanssa luodaan urheilurakentamisen suunnitelma ja käyttö- sekä huoltosopimukset. Näistä muodostuu toimintaympäristö. Manse PP on joutunut myös luomaan omaa toimintaympäristöä lyöntihallin sekä yksityisten toimijoiden kanssa, kun kaupungin tilat eivät ole olleet harjoitteluun saatavilla tai sopivia.

Yhtenä hyvänä tulonhankintakeinona seuralle Antikainen mainitsee Tampereen alueella toimivan harrastepesiksen. Tampereen Kuntopesis pyörii toukokuusta syyskuuhun, niin että kaikille tulee noin 10 ottelua. Pelit pelataan maanantai-torstai akselilla ja joukkueita on vaihtelevasti 35-45 joukkueen välillä. Osa porukoista on jopa Virroilta ja Ruovedeltä asti. Leideille on tässä harrastepesiksessä oma sarjansa, jonka lisäksi löytyy neljä sarjaa: miehet, sekasarja, höntsy miehet ja höntsy sekasarja. Aikuisten harrastepesis toimii Antikaisen mukaan tällä hetkellä kohtuullisesti. Lisäksi he organisoivat harrastepesiksen SM-kisat, joissa on vuosittain noin 25 joukkuetta. Osallistumismaksun ollessa joukkueelta 300 €, niin lyhyellä laskutoimituksella voidaan todeta tämän kuvion tuottavan seuran kassaan noin 20 000 €.

STRATEGIA luo toiminnan illuusion ja siihen kulminoituvat kaikki tehdyt päätökset. Tässä strategiassa Hämeen Pesis / Keskimaa tukee pieniä seuroja ja mahdollistaa uusien seurojen aloittamisen. Hämeen Pesis / Keskimaa pyörittää kilpailutoimintaa Pirkanmaan alueella ja vastaa samalla tuomaritoiminnasta yhteistyössä Hämeen Pesäpallotuomareiden kanssa. Kasvattajaseuroina strategiassa nähdään Hämeenkyrön Räpsä, Ruoveden Pirkat, Janakkalan Jana, Ikaalisten Tarmo, Ylöjärven Pallo ja Manse PP.

Myös lähialueiden pienemmillä seuroilla on merkittävä kasvattajan rooli junioripolulla. Vuonna 2015 perustettu Manse PP Edustus ry vastaa naisten ja miesten edustusjoukkueista sekä strategian koordinoinnista.

Strategia 2016-2020

KUVIO 6. Pirkanmaan pelaajapolun strategia 2016-2020 ([Manse PP verkkosivut](#)).

4. KESKI-SUOMEN PELAAJAPOLKU

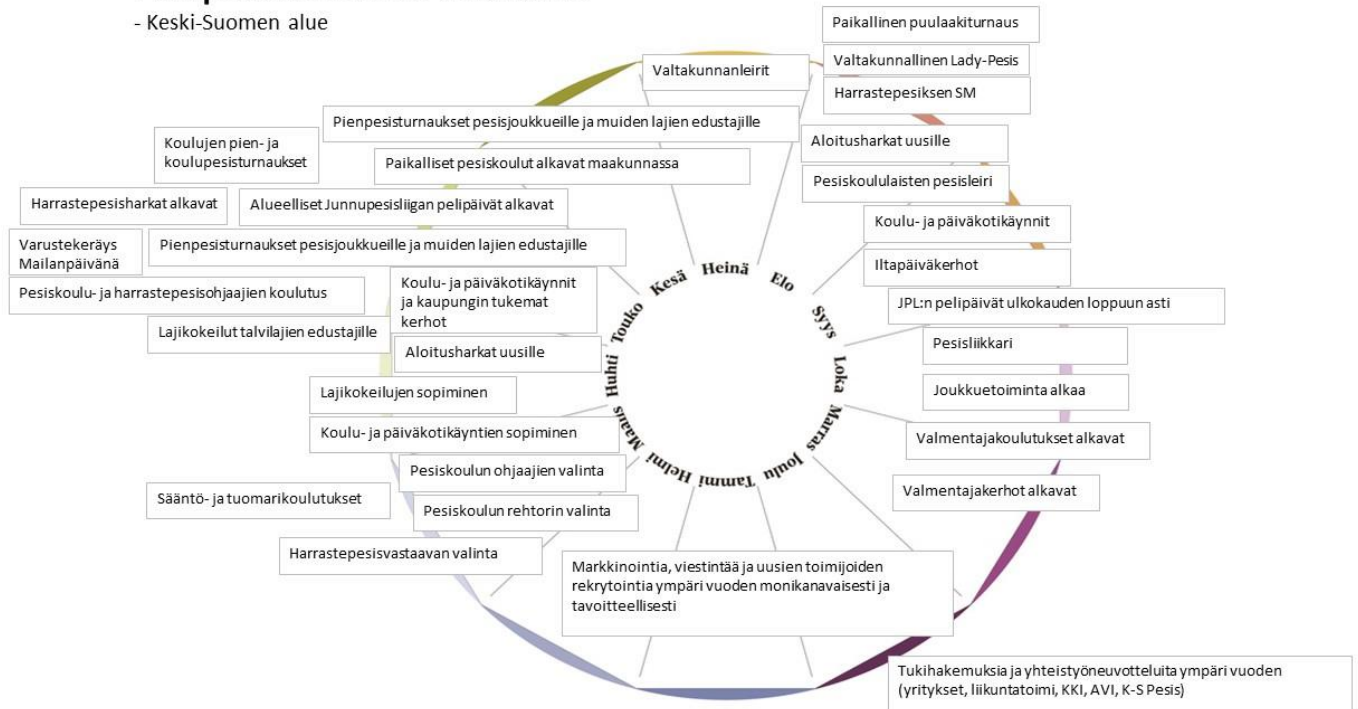
Haastattelin työtäni varten Keski-Suomen alueellisen pelaajapolun rakentamisen aloittanutta Perttu Hautalaa. Hautala aloitti Pesäpalloliiton seurakehittäjänä Keski-Suomen ja Pirkanmaan alueella 2017 ja lähti kehittämään etenkin keskisuomalaista pesäpalloa tuoreella otteella. Ensimmäinen työvuosi seurakehittäjänä on ollut Hautalalla todella työntäyteinen ja paljon hyviä asioita on saatu hänen mukaansa aikaiseksi. Jyväskylän alueella oli pari vuotta sitten tarjolla ainoastaan nuorille joukkuevoimintaa ja pesiskoulut, jotka toimivat melko kapea-alaisesti. Jyväskylän seudulla junioripuolet Kirittärien ja Kirin välillä yhdistettiin vuoden 2017 päätteeksi. Kaudesta 2018 eteenpäin Jyväskyläläistä junioripesäpalloa pelataan Jyväskylän Kiri & Kirittäret Juniorit nimellä. Junioreita seurassa on tällä hetkellä kokonaisuudessaan reilut parisataa, joista noin puolet on pesispassin hankkineita pesiskoululaisia. Hautala ei näe tässä kohtaa järkevänä vielä junioripäällikön palkkausta seuran, kun pelaajamassa on vielä niin pieni. Junnupäällikkötukea ei mielestäni kannata hakea, ellei ole selkeä näky, että palkkaus voitaisiin hoitaa omavaraisesti. Helposti voi käydä niin, että junnupäällikölle ulkoistetaan liian montaa asiaa, ja kun palkkaus loppuu, on perustoiminnot edelleen liian heikolla tasolla, Hautala sanoo.

Pesisliikkari, iltapäiväkerhot, pesäpallokoulut (Junnupesisliiga), koulupesit, pienpesisturnaukset, avoimet harjoitukset, joukkuevoiminta ja harrastetoiminta muodostavat tällä hetkellä junioripuolella oleellisen pelaajapolun ytimen. Valmentajapolku ja muut polut kulkevat samalla tavalla pelaajapolun kanssa. Oleellisena nähdään luonnollisesti myös yhteistyökumppanit, jotka mahdollistavat toiminnan. Yksityisellä puolella yritykset ja julkisella puolella koulut, päiväkodit, kaupunkien/kuntien liikuntatoimet, muut seurat (pesäpalloseurat ja muut lajit) ja järjestöt sekä alueorganisaatiot Keski-Suomen pesis, Keskimaa-alue, Keski-Suomen urheiluakatemia ja Pesäpalloliitto. Keski-Suomen alueella alueellista pelaajapolkua on lähdetty vahvasti rakentamaan pienimpien junioreiden näkökulma edellä.

Hautala pitää viestintää ulospäin nykypäivän maailmassa todella tärkeänä, jotta toiminnalle pystytään luomaan positiivinen ilme. Viestintää pitäisi olla ympäri vuoden ja toiminnan laadun tulisi olla sillä tasolla, että sitä kehtaa ulospäin jakaa erilaisissa sosiaalisissa kanavissa sekä paikallisissa medioissa. Hyvin suunnitellulla viestinnällä voidaan välittää seurasta ulospäin seuran identiteettiä, joka on ”seuran haluttu mielikuva itsestään”. Identiteetti muodostuu seuran arvoista, toiminta-ajatuksista, visiosta ja seurakulttuurista. Identiteetti ilmenee seuran logona, väreinä ja seuran historiasta ja nykyisyydestä kumpuavina tarinoina. Seuran identiteettihän tekee seurasta tunnistettavan ja muista erottuvan. Seuran identiteetti kertoo, mikä seura on, miksi se on olemassa ja mikä tekee seurasta erityisen muihin verrattuna. Se kertoo myös miksi tulisi pelata, valmentajaksi, seuratoimijaksi tai yhteistyökumppaniksi seuran (SPL 2017, [Seuraohjelma](#)).

Pesäpallotoiminnan vuosikello

- Keski-Suomen alue

KUVIO 7. Seuratoiminnan vuosikellon avulla on havainnollistettu, miten seuran toiminnot jakautuvat kalenterivuoden eri kohtiin. Kellosta näkee hyvin, että seuratoiminta on hyvin monessa mielessä ympärivuotista toimintaa.

b. Pesiskoulu ja Junnupesisliiga

Keski-Suomen alueen vuoden 2017 kovin panostus tehtiin pesiskoulutoiminnan kehittämisessä.

Pesiskouluissa oli Jyväskylässä vuonna 2016 vain noin 30 osallistujaa, kun seuraavana vuonna pesiskoululaisten määrä oli saatu nostettua jo 140 osallistujaan. Pesiskouluja järjestettiin Jyväskylässä, Keuruulla, Lievestuoreella, Laukaassa, Hankasalmella, Uuraisilla ja Saarijärvellä. Lievestuore, Laukaa ja Hankasalmi olivat Lievestuore -vetoisia paikkakuntia, mutta olivat osana Keski-Suomen Junnupesisliigaa. Perusideana Keski-Suomessa on nimenomaan tarjota pesäpalloharrastusta mahdollisimman laajalle alueelle Jyväskylän ympäristöön ja synnyttää itsenäistä pelaajatuotantoa lähialueen pienempiin seuroihin. Tällä tavalla nämä seurat liittyisivät alueelliseen pelaajapolkuun kasvattajaseurana. Jyväskylän alueen lähipaikkakunnat ovat toimineet tässä pesiskoulukuviassa satelliittiseuratyyppisesti. Pidemmän aikavälin tavoitteena olisi, että nämä seurat tulisivat omavaraiseksi. Viime vuonna siis Jyväskylästä päin kuljettiin vetämässä näitä pesäpallokouluja.

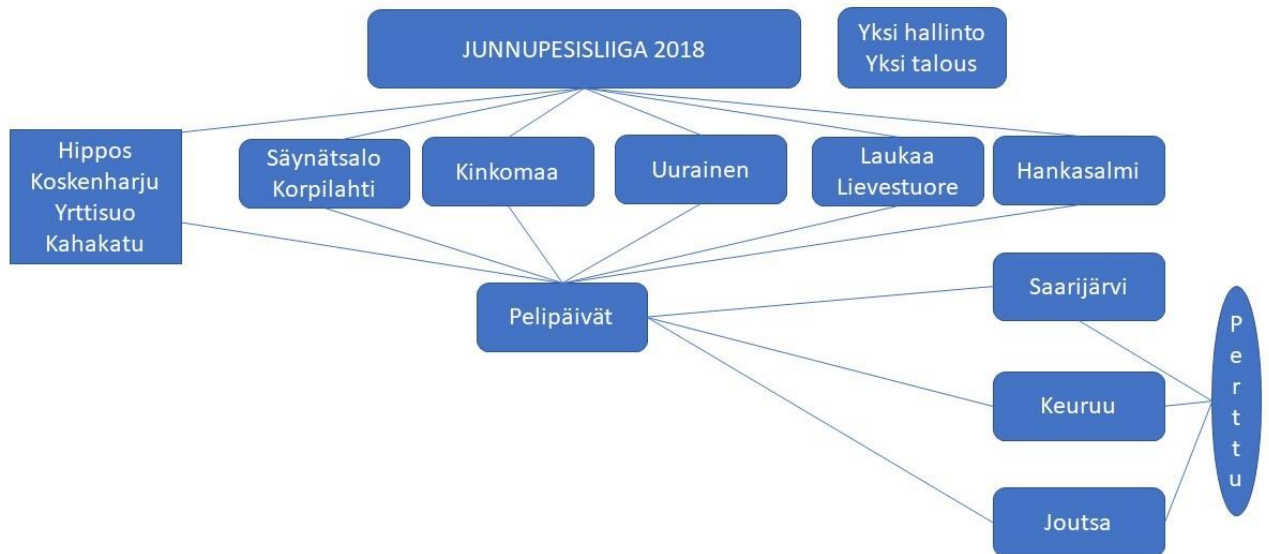
Jyväskylän alueella pesiskoulut muodostivat Junnupesisliigan, jossa viikoittain päästiin harjoittelemaan pesäpallon pelitaitoja pelin kautta. Jyväskylässä harjoituksia on pidetty Koskenharjulla, Yrttisuoalla, Kahakadulla ja Hippoksella kaksi ryhmää. Kaikki nämä ryhmät ovat toimineet eri päivinä. Myös Keuruulla,

Uuraisilla, Saarijärvellä, Laukaassa, Lievestuoreella ja Hankasalmella on tarjottu ohjattua pesäpallotoimintaa kerran viikossa omalla lähikentällä. Joka viikko pidettiin pelipäiviä Jyväskylässä ja Lievestuoreella. Kerran pelipäivä pidettiin Uuraisilla. Samalla osallistumismaksulla on saanut osallistua kaikkiin tapahtumiin. Kun tapahtumia on ripoteltu pitkin viikkoa, niin on pystynyt osallistumaan useaan tapahtumaan viikossa. Jyväskylän kaupungin alueella yleistä oli, että kenttiä kierrettiin ahkerasti. Tällä tavalla saatiin tarjottua innokkaimmille 3-4 laadukasta harjoitusta viikkoon ja monet liittyivätkin joukkueisiin kesken kesän taitotasojen kohoamisen myötä. Junnupesisliigan tarkoituksen nimenomaan onkin saada pelaajamassaa joukkueisiin.

Junnupesisliiga saa taloudellista tukea Keski-Suomen pesikseltä ja muutamalta yritykseltä niin, että ohjaajille on pystytty maksamaan korvausta. Tätä kautta ollaan saatu mukaan osaavia ja motivoituneita vetäjiä. Alkuun on valittu vastuuvetäjä, jonka vastuulla on organisoida toimintaa niin, että jokaisessa harjoitustapahtumassa on vastuuhjaaja ja apuohjaaja. Pesiskoulut vedettiin 6-7 ohjaajan voimin, joista yksi oli vastuuhjaajan roolissa. Hautala on kouluttanut vetäjät ja heidän kanssaan ollaan yhteistyössä suunniteltu toiminnan rakenne ja sisällöt. Tavoitteena on tarjota mahdollisimman laadukasta toimintaa. Sisältöjen suunnittelun pohjana on 105 pesäpallo-onnistumista. Hautala kokee, että uudistettu pesiskoulumalli Junnupesisliigan kera saatiin toimimaan hienosti ja sitä tullaan jatkamaan myös tulevaisuudessa.

Pesiskoulun päätteeksi vedettiin vuonna 2017 innokkaimmille pesiskoululaisille muutaman päivän (3-4 pv) mittainen ”leiri”. Tuolloin harjoiteltiin tehostetummin kahdesti päivässä ja harjoitusten välissä oli lounas. Tälle leirille osallistui yli 20 innokasta pesäpallokoululaista. Yöpyminen näillä oli kotiloissa, kun kyseessä oli niin pienistä junioreista. Aamusta iltapäivään nämä lapset siis olivat tavallaan pesispainotteisessa iltapäivähoidossa.

Junnupesisliigan pelikonseptina pidettiin Seinäjoen Maila-Jussien Tuomo ja Johanna Ojalan kehittämää Naperosuperia. Tässä pienpesiksessä pelataan 6 vastaan 6 pelejä, joten kaikki pelaajat pääsevät osallistumaan peliin tehokkaammin kuin normaalissa pelimuodossa. Yksi joukkue voidaan jakaa kahteen porukkaan, jolloin mahdollistuu pelaaminen, vaikka oman joukkueen kesken harjoituksissa. Seinäjoella on viime vuosina pelattu tätä Naperosuperia myös talvella Seinäjoki Areenassa kolmella kentällä yhtä aikaisesti. Hautala pitääkin tällaisia vuoroja ensiarvoisen tärkeinä junioreille ja toivoisi muidenkin seurojen antavan isojen hallien vuoroja ihan pienimmille junioreille tällaisiin pelitarkoituksiin.

KUVIO 8. Keski-Suomen pelaajapolulla Junnupesisliigaa tullaan pelaamaan tänä kesänä peräti 14 kentällä! Hieno konsepti, joka toivottavasti tulee leviämään ympäri Suomen.

c. Uusien toimijoiden rekrytointi

Hautalan mukaan jokainen uusi harrastaja on melkein pä kotoa haettava. Yhtä lailla vanhempia pitäisi rohkeasti vaan osallistaa harjoituksissa, jos he jäävät harjoituksia seuraamaan. Aluksi vaikka vaan palloja palauttamaan ja pikkuhiljaa tarjota enemmän ja ottaa lopulta joukkueen toimintaan mukaan. Seuratoiminnassa ei hirveästi ole sattumalla sijaa, vaan töitä on tehtävä paljon, jotta saadaan uusia pelaajia ja toimijoita mukaan toimintaan.

Pesisliikkari on nuorimmille lapsille tarkoitettu liikuntakerho, jossa leikitään ja pelataan monipuolisesti sekä tutustutaan pesäpallon saloihin. Jyväskylässä nuorimmat peisisliikkarilaiset ovat 4-vuotiaita. Pesisliikkarista pyritään jatkuvalla syötöllä saamaan yksittäisiä pelaajia juniorijoukkueisiin. Pesisliikkari nähdään siis tärkeänä pelaajarekrytointikanavana joukkueille.

Junnupesisliiga, pesiskoulut ja iltapäiväkerhotoiminta koulupäivän jälkeen ovat niitä konkreettisia asioita, joilla toimintaa saadaan näkyväksi ja harrastustoiminta kiinnostavaksi. Kouluihin jalkautuminen erilaisten kerhojen kautta on kova juttu ja sen eteen kannattaa tehdä töitä. Kouluissa nimittäin se pesäpallon harrastajapotentialiaali on. Jyväskylän alueella kunnat maksavat seuroille, jos he pitävät tällaista kerhotoimintaa ja sillä seurat pystyvät kattamaan ohjaajien kulut ainakin isommilta osin. Salibandyseura O2 on onnistunut tässä toiminnassa Jyväskylän seudulla erittäin mallikkaasti ja he ovat saaneet yli 1000 harrastajaa. Hautala uskoo, että juuri nämä koulukerhot ovat ainakin O2:sen kohdalla olleet merkittävien rekrytointikanava uusien harrastajien saamiseksi.

Koulut ja päiväkodit kannattaa Hautalan mukaan ottaa tosissaan ja hyvällä suunnittelulla saadaan varmasti tuloksia aikaan. Koulu -ja päiväkotikäyntejä suunniteltaessa kannattaa Hautalan mukaan hyvin tarkasti miettiä, mikä on se myytävä tuote, jota lähdetään tarjoamaan. Pitää olla aina jotain konkreettista tarjottavaa näillä käynneillä. Jos esimerkiksi tarkoituksena on markkinoida pesäpallokouluja, niin aikataulut, hinnat ja se mitä rahalla saadaan pitää olla selvillä. Joukkuetoimintaa markkinoidessa pitää taas olla selvillä keneen ollaan yhteydessä ja niin edelleen. Tällainen yhteistyö ei Hautalan mukaan saa olla hakuammuntaa, vaan aina pitää olla joku selkeä juttu, jota tarjotaan. Muiden lajien harrastajille myydään pelkästään niitä pienpesisturnauksia.

Uusien pelaajien rekrytoinnissa myös harjoitusvuorojen pienellä miettimisellä saadaan paljon hyviä vaikutuksia aikaiseksi. Peräkkäisillä vuoroilla esimerkiksi juuri pesiskoulun jälkeen G -ja F-junioreiden vuoroja, jolloin pelaajien siirtyminen joukkueisiin tehdään mahdollisimman helpoksi. Samalla pesiskoululaiset voivat seurata treenien tekemistä ja valmentajat voivat kommunikoida keskenään pelaajista. Tai vaikkapa, jos peräkkäiset ikäluokat treenaavat peräkkäisillä harjoitusvuoroilla, niin he voivat pienillä järjestelyillä pelata keskenään harjoittelumielessä.

Myös kaikille avoimet harjoitukset, joissa joukkueiden valmentajat ovat kertomassa toiminnastaan, voisivat toimia hyvin markkinoituna mahdollisena rekrytointikanavana. Pelaajarekrytoinnin rinnalla yhtä tärkeänä pitää seuroissa pitää valmentarekrytoinnin. Ilman osaavia ja innokkaita valmentajia ei saada joukkueita kasaan ja sitä kautta homma voi kaatua nopeastikin.

Perttu kaavailee tulevalle vuodelle yhteistyötä muiden lajien kesken. Talvilajit, kuten salibandy ja jääkiekko tarjoavat kesäkaudelle hyvää potentiaalia pesäpallon pelaajapuolelle, mikäli niitä vaan saadaan mukaan pesäpallotoimintaan. Suunnitteilla on paikallisia pienpesisturnauksia, joissa pelataan 6 vs. 6. Markkinointia suunnataan näihin talvilajeihin, jotta sieltä saataisiin mahdollisesti kaveriporukoita mukaan pesäpalloon. Samalla näille porukoille tarjotaan mahdollisuutta saada ohjattuja treenejä 1-2 kertaa viikossa.

d. Urheiluakatemiatoiminta Keski-Suomen alueella

Keski-Suomen urheiluakatemiassa Hautala näkee paljon kehitysmahdollisuuksia, kunhan oma pelaajatuotanto saadaan toivotulle tasolle. Tällä hetkellä akatemia tarjoaa nais -ja tyttöjunioreille kahdesta kolmeen kertaan viikossa harjoitustilat (vetäjä seurapuolelta). Ongelma Keski-Suomen alueella akatemian käynnistymisessä on pelaajapula vanhempien junioreiden puolella. Jyväskylän seudulta ei tällä hetkellä löydy A, -eikä B-juniorijoukkueita poikapuolelta ja C-junnuja löytyy reilu joukkueellinen, joista osa pelaa Kuopion kanssa yhdistelmäjoukkueena. Tyttöpuolelta löytyy joukkueet niin C -kuin B-tytöistäkin, mutta muuten pelaajamassaa ei juurikaan ole. Paikkakunnalla asuu paljon yliopisto -ja korkeakouluopiskelijoita,

joista varmasti löytyisi laatua akatemiaan. Hautala ei silti näe tällä hetkellä näillä ulkopuolisilla pelaajilla olevan suurtakaan merkitystä Keski-Suomen pesäpalloilun kehittymiselle. Tilanne olisi toinen, jos huippu-urheilutoiminta olisi paremmalla tasolla kokonaisvaltaisesti Jyväskylän alueella ja pelaajia liittyisi enemmän Jyväskylän alueen joukkueisiin. Naisten puolella tämä kuvio toimii jollakin tasolla, mutta miehissä ei ollenkaan.

Hautalan mielestä painopiste pitää pitää nyt pelaajamäärien kasvattamisessa ja toiminnan laadun jatkuvassa kehittämisessä. Sitten, kun isot pelaajamassat kasvavat akatemia -ikäisiksi, niin sitten tulee ajankohtaiseksi laittaa akatemiavalmennuskuvio viimeistään kuntoon. Pitkän aikavälin tavoitteissa akatemialla tulee luonnollisesti olemaan iso merkitys keskisuomalaisen huippupesäpallon pelaajapolulla. Nyt ei kuitenkaan lähivuosien ykkösprioriteettina ole lähteä akatemiatoimintaa suuremmin kehittämään, Hautala toteaa lopuksi.

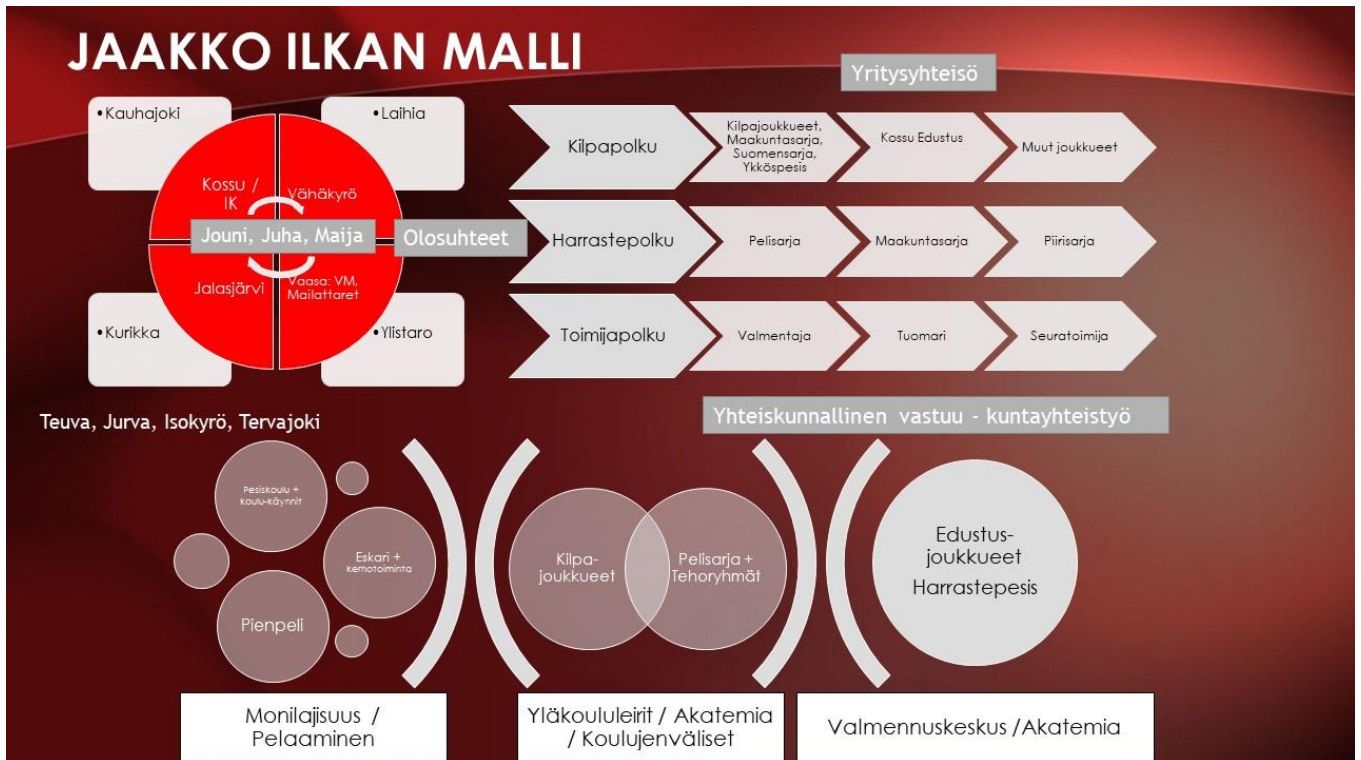
5. POHDINTA

KUNNIOITETTU SOTASANKARI, EVERSTI JOHAN AUGUST SANDELS KOULUTTI AINA MIEHIÄ AJATTELEMAAN SOTILAAN TAVOIN. KERRAN HÄN NÄKI KEITTIÖMIEHEN TAITEILEVAN LIIAKSI LASTATUN TYÖNTÖKÄRRYN KANSSA. KÄRRYN KAATUESSA MIES NAPPASI KIINNI OLUTTYNNYRISTÄ JA ANTOI MUUN LEVITÄ MAAHAN. ”JUURI NIIN. STRATEGIA ON TAITO VALITA TAISTELUT, JOTKA TAISTELEE”, TOKAISI SANDELS.

Juurikin niin. Olin juuri saanut valmiiksi työni työteliäimmät työvaiheet ja korjasin otsikon mielestäni viimeinkin oikeaan sanamuotoon. Istahdin saunanlauteille suhteellisen tyytyväisenä itseäni, kun olin saanut lajinkehittämistyöni näinkin hyvään vaiheeseen. Deadlineenkin oli vielä reilu viikko aikaa! Vilkaisin kädessäni olevaa oluttölkkiä ja silmiini osui nuo yllä mainitut eversti Johan August Sandelsin sanat. Naurahdin ääneen! Olen aina uskonut johdatukseen tietyllä tasolla ja tämä oli sitä parhaimmillaan. Strategia on nimenomaan tässä alueellisen pelaajapolun rakentamisessakin ohjenuora sille, mihin taisteluihin tulee tarttua, mitkä pitää taistella ja millä strategialla mikäkin taistelu voitetaan.

Monesti saattaisi ajatella, että tällaisten töiden tekeminen on äärimmäistä pakkopullaa. Itselleni selkeytyi PLVT:n toisella lähijaksolla oman työni aihe ja alusta alkaen minulle oli selvää, että tulen jollain tasolla painimaan tämän alueellisen pelaajapolun kanssa, mutta sanamuoto otsikolle haki muotoaan ihan työni loppumetreille asti. Keskustelut Juha Antikaisen ja Perttu Hautalan kanssa aiheen ympärillä olivat äärimmäisen mielenkiintoisia ja ainakin itselleni muodostui todella selkeä kuva, miten tällainen yhteistyöverkosto kannattaa rakentaa ja mitä palikoita siihen tarvitaan. Toivon, että tällä lajinkehittämistyöllä on merkitystä seurojen arjessa. Työprosessi oli siis itselleni antoisa ja toivottavasti saan tässä kappaleessa vedettyä asiat mahdollisimman hyvin yhteen, jotta lukijalle muodostuu myös selkeä kuva aiheesta.

Alkujaan lähdin miettimään alueellisen pelaajapolun mahdollisuuksia omassa kotiseurassani Koskenkorvan Urheilijoissa. Haluan todellakin, että Kossu on elinvoimainen pitkälle tulevaisuuteen ja tässä olisi hyvää pohjaa sen valoisamman tulevaisuuden rakentamiselle. Jossain kohtaa työprosessia tulin ajatelleeksi työni vaikuttavuutta kuitenkin isommassa mittakaavassa. En nähnytäkään enää mieltä siinä, että tekisin työni pelkästään yhtä seuraa koskettavana. Ehkäpä juuri Antikaisen ja Hautalan kanssa käytyjen mielenkiintoisten keskustelujen kautta itselläni heräsi ajatus luoda enemmänkin strategista pohjaa tällaisten alueellisten pesäpalloverkostojen rakentamiselle. Näin Koskenkorvan Urheilijat ja muutkin alueellisiksi vetureiksi haluavat seurat, voivat ammentaa tästä työstä omiin strategioihinsa toivottavasti paljonkin ideoita.

KUVIO 9. Tässä pieni teaser Ilmajoen suuntaan! Potentiaalia lähiseuroista löytyy vaikka ja kuinka paljon. Hyvällä strategisella suunnitelmalla uskon, että hyvin moni ylläolevan kuvion seuroista ostaisi ajatuksen. Kuvio on mukailtu Pirkanmaan strategiasta 2017.

Työpaikkani Seinäjoen lyseon arviointikokouksessa vieraili 21.3.2018 Seinäjoen kaupungin Elinvoimajohtaja Erkki Välimäki esittelemässä kaupungin strategiaa. Esitys oli mielestäni erittäin mielenkiintoinen, koska tämänkin työn kova ydin perustuu hyvään strategiaan. Kaiken lisäksi olin juuri saanut luettua Matti Alahuhdasta kirjoitetun kirjan Johtajuus. Siinä Alahuhta painottaa johtamisen olevan muutoksen johtamista, jossa tärkeintä on suunnan näyttäminen ja ihmisten saaminen mukaan muutokseen (Alahuhta, 2015). Otinkin muistiinpanovälineet esiin ja ryhdyin kirjoittamaan Erkki Välimäen sanomisia paperille. Alahuhdan kirjassa mainitaan hyväksi strategiseksi toimintajänteeksi kolme vuotta, koska se on tarpeeksi pitkä muutoksen aikaansaamiseksi, mutta samalla se on tarpeeksi lyhyt, että jokainen työpäivä tuntuu merkitykselliseltä (Alahuhta, 2015). Paperilleni muodostui alkuun sanat: strategia, visio ja arvot. Näiden lisäksi on hyvä miettiä strategiaan kehityslinjat, jotka rajaavat ja priorisoivat toimintaa. Johtajuus kirjassa Alahuhta suositteli maksimissaan viiden kehityslinjan yhdenaikaista viemistä ja tässä oma näkemykseni alueellisen pelaajapolun strategian kehityslinjoista: junioripolku, huipputalennus, huippu-urheilu, talous ja viestintä. Itse asiassa näihin edellisiin lauseisiin tiivistyy hienosti myös alueellisen pesäpalloverkoston rakentamisen isot otsikot. Kehityslinjat ovat hyvin pitkälle samoja, joita Pirkanmaan mallissa nimitetään toiminnan tukijaloiksi. Itse sisällyttäisin ehdottomasti johtajuuden kehittämisen yhdeksi isoksi teemaksi jokaiseen kehityslinjaan. Pelaajien, valmentajien ja muiden toimijoiden johtajuuden kehittäminen ruokkii

motivaatiota myös mahdollisina vaikeina aikoina ja lisää sitoutumista seuraan. Tärkeintä johtajuutta tässä olisi nimenomaan itsensä johtaminen ja sen kehittäminen. Huono johtajuus on useimmiten syynä siihen, jos vuorovaikutus ei seuran/joukkueen sisällä toimi, joten tällä pureuduttaisiin tähän pesäpallopiirien sangen yleiseen ongelmaan.

Näkisin enemmän seurajohdossakin yritysmaailmasta poimittuja toimintatapoja -ja malleja, joiden avulla pyritään jatkuvasti kehittämään omaa toimintaa paremmaksi. Monissa seuroissa, joissa itsekin olen päässyt olemaan mukana, pitäydytään aivan liiaksi mukavuusalueella ja kaikki uusi koetaan uhkana. Toimintaympäristö niin normaalissa kuin tällaisessa alueellisesti jakautuneessa seuratoiminnassa muuttuu jatkuvasti. Siksi toimintaa on jatkuvasti uudistettava. Mikäli tämä uudistustyö jätetään tekemättä, on se sama, kuin urheilija lakkaisi harjoittelemasta.

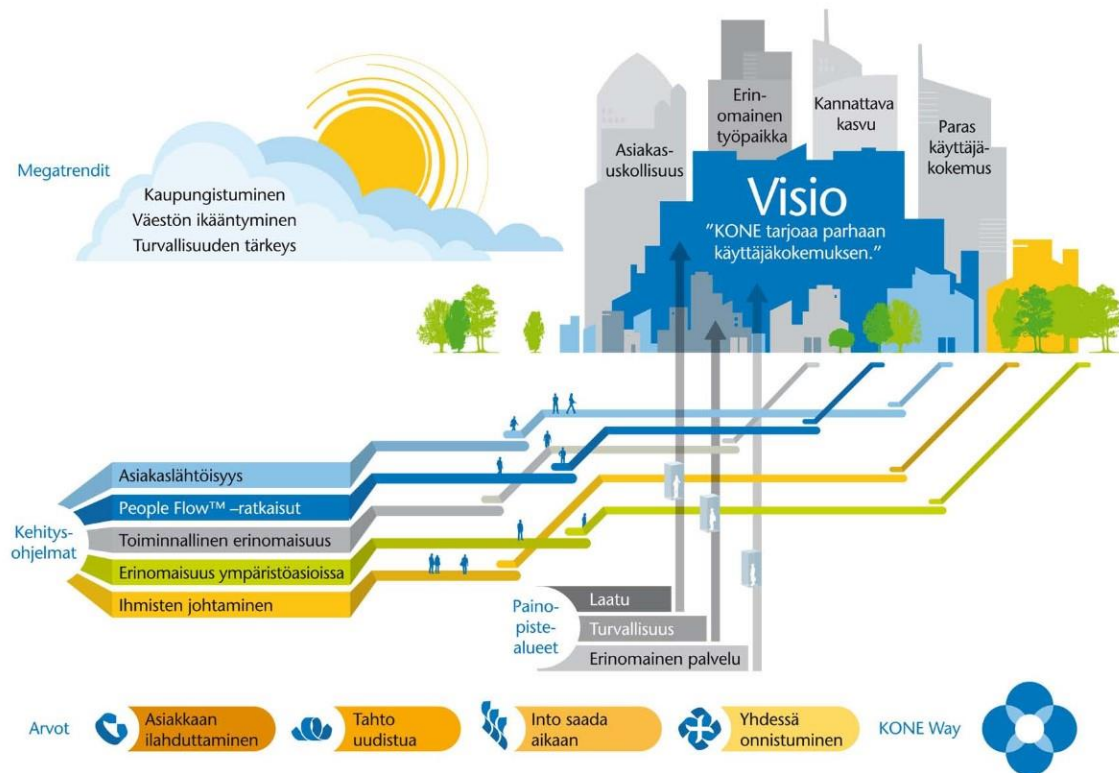
KUVIO 10. Oma näkemykseni alueellisen pelaajapolun strategisesta ytimeästä. Kaikkea toimintaa ohjaavat arvot, visio ja strategia. Strategialle on nimetty viisi kehityslinjaa, joille jokaiselle nimetty omistaja, joka vastaa nimenomaisen kehityslinjan strategian mukaisesta toiminnasta. Kuvio mukailtu Pirkanmaan mallin tukijaloista (kuvio 5) ja Matti Alahuhdan Kone Way:sta (kuvio 11).

Alueellisen pelaajapolun rakentamisessa lähdetään tekemään isoa muutosta vanhaan toimintatapaan. Tämän muutoksen aikaansaaminen vaatii sitoutuneen henkilöstön, joilla on vahva tietämys, minne ollaan menossa ja millaisin keinoin. Alkuun tarvitaan siis erittäin hyvä strategia, joka kertoo omasta toiminnasta vahvuudet ja millä keinoin juuri me tullaan erottautumaan kilpailijoistamme pyrkiessämme päämääräämme. Hyväkin strategia muuttuu merkityksettömäksi, mikäli sitä ei saada elämään ja muutettua teoiksi sekä onnistuneiksi asiakaskokemuksiksi (Alahuhta, 2005). Tässä kohtaa nousee esiin taas hyvien toimijoiden tärkeys, koska intohimoisesti toimivat ihmiset tartuttavat innostustaan muihin ja saavat seurastrategiat eloon arjen tekemisessä. Strategian suunnittelun alkumetreillä pitää ehdottomasti istua ydinryhmällä alas ja analysoida nykytilannetta. Jokaisesta seurasta löytyy varmasti omat vahvuutensa kuten myös jokaisesta seuratoimijasta. Toimintaa kannatta lähteä ehdottomasti rakentamaan omien vahvuuksien kautta ja yrittää löytää näille ydinryhmän intohimoisille toimijoille heidän vahvuksiinsa sopivia työrooleja seuran sisällä.

Ihastuin Johtajuus -kirjassa (Alahuhta, 2015) esiteltyyn GROW -malliin (goal, reality, obstacles, options, way ahead), jonka avulla on helppo lähteä pohtimaan hankalaa tilannetta. Tässä kohtaa se toimii erittäin hienosti vahvuuksien etsimisessä ja tulevaisuuden strategian määrittämisessä. Alkuun siis määritetään tavoite, jonka jälkeen arvioidaan nykytilanne ja mitä esteitä tavoitteen saavuttamisen tiellä on, minkä jälkeen lähdetään pohtimaan vaihtoehtoja, joilla esteet voi ylittää. Lopuksi määritellään käytännön keinot matkalla tavoitteeseen. Olen itse käyttänyt tätä yksinkertaista mallia onnistuneesti urheilijoideni kanssa käydyissä henkilökohtaisissa palaverissa. Tämä on oivallinen työkalu vertaisvalmentamiseen käytännössä missä tilanteessa tahansa. Omissa työyhteisöissä tällaista asennetta kannattaa viljellä aktiivisesti.

Kuvio 11 on holistinen kuvaus Koneen strategiasta, arvoista, visiosta, painopistealueista ja alan megatrendeistä toimi Koneen arjessa isona energisoivana tekijänä niin johtohenkilöille kuin muullekin henkilöstölle. Mielestäni Pirkanmaan pelaajapolun strategiassa Juha Antikainen työryhmineen on saanut vähintään yhtä kovan energialatauksen omaan kuvioonsa (kuvio 4). Ainakin itselleni kuvio upposi todella syvälle omaan tajuntaan, kun Hautalan Perttu sen puhelimeeni joulun välipäivinä laittoi. Tämä lajinkehittämistyö sai sillä samalla hetkellä ison energia-annoksen ja mielenkiintoni työn tekemistä kohtaan kohosi eksponentiaalisesti. Nykypäivän viestintäyhteiskunnassa visuaalisuus on äärimmäisen kova juttu. Tällaisten kuvausten aikaansaaminen omasta toiminnasta helpottavat arkea ja pitävät toiminnan oikeassa kurssissa. Juha Antikainen mainitsi tekemässäni haastattelussa moneen kertaan, että hyvän strategian avulla on Pirkanmaalla selvitty monista haastavistakin tilanteista.

Aktiivinen jatkuva kehitystyö

9 14. syyskuuta 2010 © KONE Oyj | Rahapäivä | Matti Alahuhta

KUVIO 11. Visualisointi energisoi. Kuva on Koneen kehittämisen perustekijöistä 2008–2010. Kuvassa näkyvissä yrityksen visio, arvot, strategiset kehitysohjelmat sekä toiminnan painopistealueet (Alahuhta, 2015). Tässä huippuesimerkki jokaiselle yritykselle ja urheiluseuralle, miten yhdellä kuvalla voidaan kertoa kaikki oleellinen omasta toiminnasta.

Arvojen määrittäminen on tärkeä prosessi myös seuratoiminnan arjessa, kuten se on sitä myös yritysmaailmassa. Arvot toimivat arjen kompassina, kun luovitaan kohti strategisia tavoitteita. Strategia ja visio voidaankin siis vertauskuvallisesti nähdä seuratoiminnan kartalla päämäärinä, jonne toiminnassa yritetään päästä arvojen mukaisia valintoja tekemällä. Aina nämä arjen arvovalinnat eivät ole välttämättä se helpoin tie maaliin, mutta loppujen lopuksi tämä on ainut tie kestävään lopputulokseen. Arvojen määrittämiseen kannattaa varata hyvin aikaa ja kerätä monipuolisesti ympäristöstä erilaisia mielipiteitä. Pitkään seuratoiminnassa olleet talkoolaiset, taustavaikuttajat, fanit ja yhteistyökumppanit varmasti tuovat arvokeskusteluun tarvittavaa näkökulmaa.

Joulukuun lähijaksolla iso teema oli johtaminen. Silloin mietimme muun muassa joukkueen arvomaailman rakentamista. Varmasti on järkevää tiivistää arvot sellaiseen kieliasuun, että ne on helposti ymmärrettäviä ja ennen kaikkea helposti muistettavia. Arvoja ei saa olla liikaa. Kone on kuviossa 11 kirjannut neljä arvoa

omaa toimintaansa ohjaamaan: 1. Asiakkaan ilahduttaminen, 2. Tahto uudistua, 3. Into saada aikaan ja 4. Yhdessä onnistumme. PLVT:llä teimme kuvitteelliselle pesäpallojoukkueelle arvot, jotka kirjattiin seuraavaan muotoon: 1. Luottamus, 2. Arvostus, 3. Yhdessä tekeminen ja 4. Urheilullisuus. Arvot on tietysti hyvä avata, etteivät ne jää pelkäksi sananhelinäksi pukukopin tai toimiston seinälle. Me mietimme noiden neljän arvon kohdalla asioita kahdesta eri tulokulmasta. Alkuun tietysti mietimme, että mitä tämä arvo parhaimmillaan on ja toiseksi mietimme, että mitä se ei ole. Otetaan esimerkiksi, vaikka tuo yhdessä tekemisen -arvo. Yhdessä tekeminen on vuorovaikutusta, jossa kaikilla on mahdollisuus vaikuttaa ja jokainen tulee kuulluksi. Yhdessä tekeminen ei vastaavasti ole sitä, että joukkueeseen muodostuu kuppikuntia tai sitä, että pelinjohtaja ottaa joukkueen toiminnassa itsevaltiaan roolin. Viimeinen argumentti on mielestäni isoin syypää siihen, että miksi jotkut joukkueet pääsääntöisesti ovat motivoituneempia ja sitoutuneempia toimintaan kuin toiset. Lisäksi nämä joukkueet yleensä vielä voittavatkin syksyllä kaiken mahdollisen, kun heidän pelinjohtajansa on ymmärtänyt sellaisen tosiasian, että hän pelinjohtajana ei tule voittamaan yksinään yhtään peliä ja sen, että peli kuuluu pelaajille.

Visiota tuossa aiemmin jo hieman sivuutettiin, kun puhuttiin seura-arjen kartasta ja siihen piirtyneistä toiminnan päämääristä. Jos strategia elää aina sen kolme vuotta, niin visio on koko alueellisen seuraverkostotoiminnan yhteinen tähtäyspiste, päämäärä, jolla on merkitystä. Se antaa toiminnalle pitkän tähtäimen suunnan mahdollisimman yksinkertaisella, kiehtovalla ja mieleenpainuvalla tavalla. Seuratoiminnassa kannattaa visiota mietittäessä astua pari askelta kauemmaksi ja yrittää nähdä isoa kuvaa myös oman lajin ulkopuolelta. Mielestäni Manse PP:n Juha Antikainen puhuu tähän liittyen seuransa verkkosivuilla ([strategia](#)) juuri oikeaa asiaa:

VUONNA 2012 RUOTSIN SPONSOROINNIN INVESTOINNIT OLIVAT 1 140 MILJOONAA EUROA ELI 120 EUROA ASUKASTA KOHDEN. SUOMESSA SAMAT LUVUT OLIVAT 166 MILJOONAA JA 31 EUROA. SAMAN AIKAAN FRÖLUNDAN ORGANISAATIOSSA PELAAVA B-JUNIORI MAKSAI N. 60€ KAUSIMAKSUA KUN SUOMESSA VASTAAVA LUKU VOI OLLA JOPA 100-KERTAINEN. RUOTSIN MALLISSA EDUSTUSJOUKKUEET TOIMIVAT VASTUULLISESTI YHTEISTYÖSSÄ JUNIORIORGANISAATIOIDEN KANSSA JA MAHDOLLISTAVAT RAHALLISELLA TUELLA ALHAISET MAKSUT. SUOMEN MALLISSA PANOSTAMINEN NUORTEN URHEILUN YHTEISKUNNALLISEEN TUKEMISEEN KÄÄNTYY ITSE ASIASSA JUURIKIN ITSEÄN VASTAAN JA MIKÄ PAHINTA, NUORILTA KATOAA IDOLIT, JOTKA SYNNYTTÄVÄT UNELMIA SEKÄ POLUT, JOTA KAUTTA NUORI VOI TEHDÄ ITSELLEEN AMMATIN. AMMATIN, JOSTA ON VARMASTI HYÖTYÄ TULEVAISUUDESSA, OLI SITTEN SUPERPESISPELAAJA TAI VALTAVASTI YHTEISÖLLISYYS- JA JOHTAMISTAITOJA OPPINUT KORKEAKOULUN KÄYNYT YRITYKSEN LUOTTOTYÖNTEKIJÄ.

MANSE PP ON RAKENTANUT UUDENLAISEN YHTEISTYÖVERKOSTON, JOSSA YLITETÄÄN SEURA- JA LAJIRAJAT, JOTTA NUORILLA OLISI MAHDOLLISUUS OPISKELLA, HARJOITELLA JA TULLA MAAILMAN PARHAIKSI. TOIMINNAN AVULLA ON RAKENNETTU PELAAJAPOLUT, JOTKA MAHDOLLISTAVAT OMAN TASON MUKAISEN MIELEKKÄÄN HARRASTAMISEN. SAMALLA ON MUODOSTUNUT KEHITTYVÄ LAAJA-ALAINEN ORGANISAATIO, JOSSA URHEILU- JA TOIMINTATIEDÄMYS JAETAAN KAIKKIEN

OSALLISTUJIIEN KESKEN. URHEILUTOIMINTAA TUKEMAAN ON PERUSTETTU ALUEELLISIA ”AKATEMIOITA”, JOHON YHTEISTYÖHÖN ON KUTSUTTU AVOIMESTI MUITA LAJEJA. TAVOITTEENA ON ANTAA MAHDOLLISIMMAN LAADUKASTA VALMENNUSTA URHEILIJAN OMASSA YMPÄRISTÖSSÄ 2.ASTEEN OPISKELUJEN LOPPUUN ASTI. TÄMÄN JÄLKEEN NUORI ON VALMIS SIIRTYMÄÄN AIKUISTEN SARJOIHIN JA TOISAALTA SIVIILIELÄMÄSSÄ JATKO-OPINTOIHIN SEKÄ VASTUULLISEEN ITSENÄISEEN ELÄMÄÄN.

Nyt siis, kun ollaan otettu muutostinja, niin miksipä ei mietittäisi asioita oikeasti uudella tavalla. Tuo edellä mainittu esimerkki Suomen ja Ruotsin kiekkojunioreiden kustannuseroista kertoo todella raa’alla tavalla sen, että urheileminen alkaa pian meidän maassa olla vain erittäin hyvätuloisten huvia. Tämä voisikin olla seuran visiota ja strategiaakin ajatellen erittäin merkityksellinen linjaus.

Sitten lähdetäänkin perkaamaan strategian kehityslinjoja, joista ensimmäisenä tulee luonnollisesti junioripolku. Suuntana Superpesis -pelaajapolku on luotu seuroihin työkaluksi, jolla valmennusta on helppo lähteä suunnittelemaan eri ikäisille junioreille. Minusta tuntuu, että tämä loistavien ammattilaisten laatima äärimmäisen selkeä ja johdonmukainen tuotos, puuttuu täysin osan seuravalmentajan työkalupakista. Tietysti on seurojen vastuulla kouluttaa omia valmentajiaan, jotta heillä olisi käytössään oleellisin tieto pesäpallojunioreiden niin fysiikka -kuin lajivalmennuksestakin.

Keskittämisen sijaan Juha Antikainen puhuu alueellisten akatemioiden tärkeydestä Pirkanmaan mallissa. Siellä kunnat ovat lähteneet innokkaasti mukaan, kun tätä alueellista akatemiaverkostoa on sinne lähdetty toteuttamaan. On sekä pieneten lukioden, että urheilijoiden etu, että akatemit nähdään vetovoimaisina yksikköinä matkalla kohti lajin huippua. Näin urheilijat saavat viettää omilla paikkakunnillaan nuoruuttaan ilman, että pitäisi muuttaa jonnekin kauas. Pirkanmaan akatemiaverkoston hienous on siinä, että se on avoin muidenkin lajien harrastajille. Tässä monilajivalmennuksessa siis muidenkin lajien urheilijat saavat kaivattuja monipuolisia lisätreenejä omaan arkeensa kehittymisensä tueksi. Tämä akatemiaryhmien monilajisuus edelleen lisää pienten koulujen vetovoimaa omalla alueellaan. Spesifi lajiharjoittelu eri lajeihin koordinoidaan yhteisten palkallisten valmentajien, kuten esimerkiksi edustusjoukkueen päävalmentajan tai junioripäällikön kautta. Näin on toimittu juuri esimerkiksi Pirkanmaalla ja saatu pelaajapolkua näkyväksi pienemmälläkin paikkakunnilla.

Keski-Suomen mallin kohdalla Perttu Hautala avaa mielestäni tätä junioripolkua todella ansiokkaasti, joten se toimii ehdottomasti junioripolun kiistattomana esikuvana kaikille seuroille. Vaikka toiminta on Keski-Suomen alueella vasta alkutekijöissään, on Hautala luonut sinne hyvän ja toimivaksi osoittautuneen toimintastrategian. Hyvällä strategialla, markkinoinnilla ja laadukkaalla arkityöllä Keski-Suomen malli vetää puoleensa niin uusia pelaajia, valmentajia kuin muitakin toimijoita. Nyt toiminta henkilöityy hyvin vahvasti Perttuun, mutta toiminnan kasvaessa ja pelaajamäärien noustessa on väistämätöntä palkata toimintaan täysipäiväinen Junioripäällikkö. Junioripäällikkö luonnollisesti omistaisi tämän kehityslinjan ja vastaisi sen toiminnasta ja kehittämisestä. Lasken junioripolun sisään myös harrastajapolun, joka toimisi ikään kuin

”suojaverkkona” niille pelaajille ja valmentajille, jotka näkevät pesäpallon enemmänkin mukavana ajanvietteenä kuin tavoitteellisena urheiluna. Näin saataisiin mahdollisesti juuri valintavaiheen drop out -ilmiötä lievennettyä ja pidettyä heidät mukana toiminnassa. Tiedä vaikka näistä ”hitaasti syttyivistä harrastelijoista” loppu viimein tuleekin juuri niitä lajin tulevaisuuden tähtiä?! Seuratoiminnan tärkeimpiä asioita on tuottaa omia pelaajia seuraan ja tarjota hyvää harrastusta oman alueen lapsille ja nuorille. Tällä tavalla seura hoitaa omaa yhteiskuntavastuutaan parhaiten.

Huippuvalmennus on ainoa tie saada seuraan myös huippupelaajia. Tähän erittäin tärkeään strategiseen kehityslinjaan kuuluu seuraverkoston jokainen valmentaja. Edustusjoukkueen päävalmentaja tai päävalmentajat tiimeineen omistaisivat tämän kehityslinjan ja sitä kautta olisivat luomassa seuralle omaa pelillistä identiteettiä. Pelillinen identiteetti pitää saada juurrutettua myös juniorivalmennukseen, joten yhteistyötä valmentajien kesken pitää tehdä paljon. Pelillisen ymmärryksen lisääminen niin juniorivalmentajille kuin junioreille itselleen on äärimmäisen tärkeää laadukkaan valmennuksen ja sitä kautta absoluuttiselle lajin huipulle pääsemisen takaamiseksi. Isoin ero hyvän ja loistavan pelaajan välillä on juuri pelin ymmärtämisessä. Jos pelaajille ei koskaan avata pelin syvintä olemusta ja taktista puolta, ei voi odottaa pelaajan pääsevän huipulle. Pelillisissä asioissa pallo pitää vertauskuvallisesti heittää pelaajille ja laittaa heidät miettimään peliä ja taktisia ratkaisuja. Liian usein ajan puutteen tai osaamattomuuden vuoksi valmennus antaa valmiita vastauksia pelaajilleen, vaikka pelaajat pitäisi saada itse aktiivisesti miettimään asioita ja löytämään ratkaisuja.

Pesäpallo on viimeisen päälle huippu-urheilua. Meidän lajissa harjoitellaan eri lailla kuin ehkä jossain toisessa. Valmennukselliset erot eri lajien välillä selittyvät laji -ja pelianalyysiin, jotka kertovat, miten meidän lajissa tulee harjoitella. Nykyaikainen valmennus on tiimityötä, jossa valmennuksen, fysioterapian ja lääketieteen verkostot on rakennettu toimintaa parhaalla mahdollisella tavalla tukevaksi. Vaikka pesäpallo on joukkuelaji, tulee jokainen joukkueen jäsen ottaa huomioon yksilönä. Aivan kuten jo työn alussa nostin esiin, niin Huippu-urheilun muutostyö kiteytyy kolmeen ydinkohtaan: 1. Urheilija lähipiireineen keskiössä, 2. Osaamista on kehitettävä ja vietävä käytännön valmennukseen paikallisesti ja valtakunnallisesti ja 3. Yhteistyötä kaikilla tasoilla on vahvistettava (Huippu-urheilun muutostyö, KIHU 2011). Nämä kolme ydinkohtaa toimivat mainiosti tämän kehityslinjan punaisena lankana arjen työssä.

Itse olen vahva jatkuvan oppimisen puolestapuhuja ja haluan oppia joka päivä jotain uutta. Pesäpalloliiton uudistettu koulutusjärjestelmä on tuonut joustavuutta valmentajien kouluttamiseen. Seurakehittäjien tehtäväkuvaan kuuluu kiertää seuroissa tarjoamassa valmennuskoulutusta. Itse nyt pian Pesäpallon lajivalmentajatutkinnon suorittaneena, voin lämpimästi suositella tätä tutkintoa kaikille pesäpallovalmentamisesta kiinnostuneille. Yleensä olen ollut tyytyväinen, jos yhdeltä koulutusjaksolta lähtee edes yksi hyvä uusi juttu omaan arkeeni tai ajatteluuni. Nyt tietotulva on ollut sellaista luokkaa, että

kaiken uuden tiedon prosessointiin menee varmasti joku tovi aikaa. Eli näen seuroissa äärimmäisen tärkeänä, että siellä on selkeä portaittain etenevä valmentajapolku, jotta pelaajien lisäksi valmentajat voivat kehittyä osaamisessaan ja halutessaan edetä aina lajin huipulle asti.

Talous mahdollistaa toimijoiden palkkaamisen ja laadukkaan seura-arjen pyörittämisen. Tämän kehityslinjan voisi omistaa seuran hallitus ja sen viimekädessä sen puheenjohtaja. Näin mahdollisen toiminnanjohtajan tehtäväkuvaan saataisiin huippu-urheiluun keskittyminen. Parhaassa tapauksessa seuran toiminnanjohtaja vastaisi tietysti taloudesta ja urheilutoimenjohtaja taas huippu-urheilusta. Myös edustusjoukkueen pelaajien osaamista kannattaa jyvittää pelaamisen lisäksi myös seuratyöhön, kuten monessa seurassa jo onkin pitkään tehty. Usein pesäpalloseuroissa kuitenkin kaikki toiminnot kaatuvat yhden ja saman intohimoisen pesisihmisen vastuulle. Aika ja henkiset resurssit ovat riittämättömät kaikkien strategisten toimintalinjausten pitämiseen ojennuksessa yhdeltä henkilöltä. Kuten Antikainen Pirkanmaan mallin osuudessa mainitsee, niin heillä on jatkuvasti työ käynnissä, että talouden hartioita saataisiin leveämmille hartioille. Pesäpallossa talous on henkilöitynyt monessa seurassa aikoinaan ja nykyäänkin vahvoihin paikallisiin patriarkkoihin. Koskenkorvalla oli Antti Alho, Kouvolassa aikoinaan Aslak Kaikko, Nurmossa Raimo Ryssy ihan vain muutaman mainitakseni. Uuden Hyvinkään Tahkon taustatiimi näyttää ainakin ulkopuolisen silmin todella vaikuttavalta. Se miten kukin näistä taustatoimijoista saa tuoduksi jonkinlaisen hyödyn seuratoiminnan arkeen ja erityisesti talouteen, onkin sitten ihan eri juttu. Toivottavasti Miika Rantatorikan kipparioima hanke onnistuu, ja saadaan Hyvinkästä taas tulevaisuudessa entisten aikojen veroinen huipputekijä.

Talous -kehityslinja sisältää luonnollisesti paljon muutakin kuin vahvan taloudellisen taustaryhmän. Oleellista on kehittää seuraverkoston sisäistä toimijapolkua, jolla saadaan tarpeellinen määrä talkoolaisia ja muita tärkeitä taustatoimijoita toimintaan mukaan. Nykyäänkin seuroissa toimii todella tärkeissä rooleissa toimijoita, jotka antavat valtavan ison työpanoksen saamatta siitä ollenkaan rahallista korvausta. Tällaiset toimijat ovat usein isolla arvostuksella seuran sisällä tai he saattavat olla todella lähellä joukkueen arkea, jolloin he kokevat kuuluvansa joukkueeseen ja joukkue pitää heitä yhtä lailla tärkeänä palasena kokonaisuudessa. Palkkio tulee siis arvokkaina kokemuksina ja elämänmittaisina uusina ystävyyssuhteina. Niille ei kukaan osaa hintalappua laittaa.

Huippu-urheilu eli seurojen edustusjoukkueet pelaajineen on pelaajapolun päätepiste. Junioripolon pelaajat pystyvät näkemään itsensä aikuisena oman seuransa huippujoukkueeseen ja voivat sitä kautta asettaa tavoitteita omalle uralleen. Laadukas edustusjoukkue toiminta luo pohjan kaikelle muulle toiminnalle. Ilman pelaajapolun huippua, ei olisi varmasti myöskään ruohonjuuritasoa.

Yhteistyökumppanien ymmärrys seurojen tekemän työn eteen on lisääntynyt valtavasti viime vuosikymmenten aikana. Ennen sponsorieurot saatiin seuran kassaan, kun tarjottiin sopivasti näkyvyyttä

edustusjoukkueen asusteissa tai ottelutapahtumissa. Uskon, että on aika paljon helpompi lähteä yhteistyöneuvotteluihin tulevien kumppanien kanssa, kun on osoittaa oman seuratoiminnan visiota, strategiaa ja arvoja. Pelaajapolun hyödyt ovat kiistattomat myös tämän kehityslinjan onnistumisessa. Kun yritys näkee, että seura tekee hyvää työtä tarjotakseen alueen lapsille ja nuorille laadukasta harrastusta, on yrityksen sitten vastaavasti helppo perustella oma panostuksensa toimintaan. Molemmat hoitavat yhteiskuntavastuunsa ja siten toimivat varmasti omien arvojensa mukaisesti.

Seuran toiminnanjohtaja tai urheilutoimenjohtaja olisi ehdottomasti vastaamassa tämän strategisen kehityslinjan toiminnoista. Huippu-urheilu antaa seuralle kasvot ja tunnettavuuden. Sen arvoa muun muassa juuri talouden hankkimisen kannalta ei voi aliarvioida. Hyvin menestyvä ja paljon palstatilaa medioissa saava edustusjoukkue on myös talouden näkökulmasta kultakimpale. Menestyksen varaan ei kuitenkaan koko taloutta kannata rakentaa, joten budjettien laskennassa kannattaa olla maltillisia erityisesti juuri lipputulosten budjetoinnissa. Sotkamon Jymyssä esimerkiksi budjettiin on laskettu ottelutulot puolivälierävaiheeseen asti. Välierien ja finaalien tuotot menevät pelaajille menestysbonuksina. Mielestäni äärimmäisen fiksu tapa motivoida pelaajia viemään seura menestykseen.

Viimeisenä kehityslinjana strategiassa on viestintä. Nykypäivänä viestintä on kaikki kaikessa. Sosiaalisen median kanavia on paljon ja mahdollisimman monessa pitäisi olla näkyvillä. Sanonta ”Jos et kerro mitään, et voi myydä mitään” pitää nykypäivän some-maailmassa enemmän kuin paikkaansa. Viestinnän onnistuminen vaatii tarkkaa suunnittelua ja seuran arvojen, vision sekä strategian tuntemista. Viestinnällä yritetään saada kaikki nämä näkyväksi ulospäin mahdollisimman positiivisessa kuvassa. Pirkanmaan pesisbuumin isoksi taustatekijäksi Juha Antikainen nostaa heidän mediavastaavansa Janne Tervon. Seuralle on kullannarvoista saada tällainen ihminen huolehtimaan viestinnästä. Koskenkorvalla vastaavan ilmeen on luonut valtaisalla ammattitaidolla Matias Juupaluoma. Näihin ihmisiin kannattaa oikeasti seurojen satsata, sillä viestinnän voimaa ei voi vähätellä.

Pyri kuuhun. Jos osut harhaan, putoat keskelle tähtiä.

LES BROWN, YHDYSVALTALAINEN KIRJAILIJA JA MOTIVAATIOPSYKOLOGI

Urheilijat asettavat tavoitteita, jotka auttavat heitä kanavoimaan energiaa, lisäävät motivaatiota ja keskittymistä. Kaikki nuo tavoitteen asettamisen jälkeiset reaktiot parantavat urheilijan mahdollisuuksia saavuttaa tavoite (Larssen, 2014). Tässä työssä nämä strategiakuviot (4, 9-11 kuviot) toimivat omassa toimintaympäristössään aivan kuten edellä mainitut urheilijoiden tavoitteet. Niiden tarkoitus on energisoida, lisätä motivaatiota, näyttää suuntaa ja auttaa toimijoita keskittymään oleellisimpiin prosesseihin. Vaikka strategiat ja suunnitelmat ovat enemmänkin työkaluja tavoitteiden saavuttamiseksi, niin pesäpallopuolella lähtötilanne saattaa hyvinkin olla se, ettei seuratoiminnassa ole yhtäkään palkattua

työntekijää. Homma saattaa siis tuntua kuulennon suunnittelulta ilman riittävää budjettia ja tarvittavaa osaamista. Pitääkin lähteä liikkeelle kuten Keski-Suomessa on lähdetty. Siellä ei ole seurassa yhtään palkattua toimijaa, mutta silti homma pyörii laadukkaasti ja menee eteenpäin. Ensimmäisen kolmivuotisen jakson tavoitteet tuleekin asettaa omista lähtökohdista realismin kautta ja yrittää kasvattaa toimintaa halutulle tasolle. Kolmessa vuodessa saadaan aikaan paljon, kunhan toiminnan taso pidetään jatkuvasti kovalla tasolla ja halutaan jatkuvasti mennä eteenpäin.

Toivon, että tämän työni luettuasi otat kynän esiin ja alat piirtää oman seurasi tulevaisuutta paperille. Miltä haluan teidän seuratoiminnan näyttävän vaikkapa kolmen tai jopa kymmenen vuoden päästä. Toivon, että uskallat ajatella myös alueellista yhteistyötä näissä kuvitelmissa. Uskon vakaasti, että varsinkin pieniin seuroihin (ja miksipä ei myös suurempiin) tällaisen yhteisen pelaajapolun kautta syntyy valtavasti energiaa, motivaatiota ja ennen kaikkea yhteistä halua saada asioita tehdyksi. Tavoitteita pohtiessasi haaveile alkuun ihan ilman mitään maallisia rajoitteita. Mikä olisi ideaalitilanne meidän pesäpallo-yhteisössä 10 vuoden kuluttua? Nämä haaveet, joita juuri päässäsi pyörittelit tai tulet pyörittelemään, ovat juuri niitä, mitä varsinaisen tavoitteen tulee pitää sisällään. Alkuun tavoite voi tuntua täysin epärealistiselta, mutta tulet huomaamaan, että kun ihmiset ovat saaneet hieman aikaa miettiä ja kypsytellä ajatusta, tavoite ei enää tunnukaan yhtä saavuttamattomalta kuin aluksi (Larssen, 2014).

Me suomalaiset ollaan monesti todella vaatimattomia, pois lukien ”hullut” eteläpohjalaiset. Ei uskalleta ajatella tarpeeksi isosti! Nyt kannattaa viimeistään heittää pois tuo suomalaisuuden perisynti ja antaa mennä. Tehkää konkreettisia tavoitteita ja kirjoittakaa ne näkyville! Hyvä tavoite motivoi ja herättää tunteita. Riittää, kun ajattelet sitä, kuvittelet sen mielessäsi, ja olet heti innostunut. Oikean tavoitteen saavuttaminen tuottaa äärimmäisen paljon mielihyvää, ja kaikki pienet väliaskeleet sitä kohti tuottavat hiukan samaa tunnetta. Muun muassa siksi sinun täytyy rakastaa intohimoisesti sitä mitä teet, jos aiot olla paras. Tuntuu upealta saavuttaa tavoite juuri omalla alallaan (Larssen, 2014). Nämä kolme viimeisintä kappaletta sisältöineen tulevat olemaan yksi merkityksellisimmistä asioista, saako alueellinen pelaajapolku teidän seudulla tuulta purjeisiinsa vai ei. Ei riitä, että sinä saat kylmiä väreitä, kun mietiskelet seurasi tulevaisuuden tavoitteita. Tuo tunne pitää saada juurrutettua myös muihin seuratoimijoihin, jotta muutosta alkaa syntymään ja matka kohti yhteistä parempaa tulevaisuutta voi alkaa.

Toivottavasti sain välitettyä kaikille lukijoille lajinkehittämistyöni kautta ajatusta alueellisten pesäpalloverkostojen hyödyistä ja mahdollisuuksista pesäpallon elinvoimaisuuden lisäämiseksi. Työn ideana on kehittää lajia ja hartaasti toivon näkeväni tulevaisuudessa lisää tällaisia Pirkanmaan ja Keski-Suomen kaltaisia yhteistyöverkostoja. Työ molemmissa maakunnissa on pahasti kesken, joten toivon sydämestäni molemmille malleille kaikkea hyvää. Toivon, että Pirkanmaa pääsee eroon jatkuvasta stressitilastaan ja pystyy vakauttamaan toimintansa sellaiseksi, että siihen voi luottaa. Keski-Suomelle toivon paljon viime

kauden kaltaisia onnistuneita toimintavuosia. Molemmille alueille toivon isoja onnistumisia toimijarekrytointipuolelle, jotta arkeen saadaan lisää Antikaisen ja Hautalan tyyliä, intohimoa ja työtehokkuutta pursuavia ihmisiä.

Kiitos Hautalan Pertulle, joka on ansiokkaasti ohjannut tämän työn valmistumista ja haastanut minua työni kanssa. Et päästänyt meikäläistä helpolla ja niin sen piti mennäkin. Se, että saako tämä työ koskaan sellaista vaikuttavuutta, mitä Perttu ja erityisesti minä toivomme, jää nähtäväksi. Juha Antikaiselle menee myös valtavan iso kiitos kaikesta ajasta, jonka olet antanut minulle ja tälle työlle. Toivottavasti toin Pirkanmaan mallin nerouden tämän työn kautta koko pesäpalloa seuraavan kansan tietoisuuteen. Ei se Tampereen alueen pesäpallon nousu kuitenkaan ihan sattumalta ole tapahtunut!

Kiitos vielä kaikille hienoille PLVT:n 11. kurssikavereille ja kouluttajille. Oma verkostoni kasvoi tämän lajivalmentajatutkinnon kautta merkittävästi ja sain paljon uusia intohimoisia pesäpallokamuja ympäri Suomen maan. Ollaan rohkeasti yhteyksissä myös tulevaisuudessa, sillä yhteistyössä on voimaa ja se energisoi! Erityiskiitos kurssin vastuuvetäjä Mikko Kuosmaselle, olet viimeisen päälle huippuammattilainen! Parempaa huomista kaikille!

Mahdoton on suuri sana. Sitä käyttävät pienet miehet, jotka mieluummin elävät siinä maailmassa johon ovat syntyneet kuin yrittävät muuttaa sitä. Mahdoton ei ole tosiasia vaan asenne. Mahdoton ei ole toteamus, vaan haaste. Mahdoton on mahdollisuus. Mahdoton on väliaikaista. Mahdoton ei ole mitään.

MUHAMMAD ALI

6. LÄHTEET

Aamulehti 16.9.2017. Lähde luettavissa: <https://www.aamulehti.fi/urheilu/lahdetaan-tampereelle-ja-laitetaan-korkkaria-jalkaan-suomen-mestari-manse-pp-nahdaan-tanaan-torilla-200397731>

Johtajuus – Kirkas suunta ja ihmisten voima. Matti Alahuhta, Martti Häikiö, Pekka Seppänen. 2015.

Juha Antikainen seuran verkkosivuilla seuran strategiasta. Lähde luettavissa: <https://www.mansepp.fi/strategia/>

Kilpa -ja huippu-urheilun tutkimuskeskus. Huippu-urheilun muutostyö – Urheilijan polku. Luettavissa: <https://kihuenergia.kihu.fi/urapolku/>

Kilpa -ja huippu-urheilun tutkimuskeskus. Valintavaiheen asiantuntijatyö: Tavoitteena nuoren urheilijan hyvä päivä. Toim. Kaisu Mononen, Outi Aarresola, Pasi Sarkkinen, Jarkko Finni, Sami Kalaja, Asko Härkönen ja Mikko Pirttimäki. KIHUn julkaisusarja nro 46. KIHU, Jyväskylän yliopisto, Valo ry ja Suomen Olympiakomitea 2014. Luettavissa: <https://www.kihu.fi/materiaalit/>

Paras. 2014. Erik Bertrand Larssen. Bazar.

Pesäpalloliiton Suuntana superpesis -pelaajapolku. <http://www.pesis.fi/koulutus/pelaajapolku/>

Suomen palloliiton (SPL) Seuraohjelma 2017. <http://seuraohjelma.fi/>

Wikipedia, Manse PP. Lähde luettavissa: https://fi.wikipedia.org/wiki/Manse_PP